

växter

I HÄLSINGLAND OCH GÄSTRIKLAND

Kung
Karls
Spira

Nr 3
1995
Årg. 13

Växter i Hälsingland och Gästrikland (VÄX) ges ut av Gävleborgs Botaniska Sällskap (GÄBS), lokalförening av Svenska Botaniska Föreningen (SBF). VÄX utkommer med tre nummer årligen (vinter, vår och höst).

Du blir medlem i GÄBS och erhåller VÄX genom att betala in årsavgiften på GÄBS postgirokonto 57 58 11 - 5. Årsavgiften för 1995 är 80 kr för dig som inte är medlem i SBF. 5 kr av denna avgift går till medlemskap i SBF. Om du redan är medlem i SBF, genom prenumeration på Svensk Botanisk Tidskrift (SBT), är årsavgiften 75 kr. För familjemedlemskap är årsavgiften 25 kr (inkluderar ej VÄX).

Prenumeration på SBT beställes genom Britt Snogerup, Botaniska museet, Ö. Vallgatan 18, 223 61 Lund, postgiro 446 50 72 - 9. SBT utkommer sex gånger årligen och omfattar ca 420 sidor. Prenumerationsavgiften för 1995 är 255 kr.

Önskemål och bidrag i alla former för kommande VÄX mottages tacksamt av redaktionen:

Bengt Stridh, Uddstigen 4, 725 91 Västerås, 021/522 58, 021/13 41 00 (fax), best@secrec.abb.se
 Gunnar Nilsson, Vågskrivargatan 1A, 803 20 Gävle, 026/12 46 31
 fr.o.m. 1/12: Brunnsgatan 78, 802 51 Gävle, 026/65 36 01 **NY ADRESS**
 Birgitta Hellström, Ringvägen 35, 810 41 Forsbacka, 026/359 60
 Barbro Risberg, Hagmarksgatan 44, 813 33 Hofors, 0290/277 81

GÄBS styrelse 1995

Ordförande	Anders Delin	Lundnäs 3279	820 10 Arbrå	0278/400 57
			telefonsvarare och fax:	026/25 68 08
Vice ordf.	Peter Ståhl	Majvägen 30	803 33 Gävle	026/18 72 78
Sekreterare	Jens Hansen	Bondarv 2242	820 40 Järvsö	0651/470 87
Kassör	Stefan Olander	Björkhamreg. 8D	821 31 Bollnäs	0278/155 31
	Bengt Stridh	adress enligt ovan		
	Björn Wannberg	Ormvråksvägen 7	756 52 Uppsala	018/32 07 59
	Åke Ågren	Ringvägen 9 E	826 50 Söderhamn	0270/105 03
suppleant	Gunni Hedkvist	Främlingshemsv. 18	810 22 Årsunda	026/29 02 11
suppleant	Birgitta Hellström	adress enligt ovan		

GÄBS bildades i Gävle den 7 februari 1982. Sällskapets syften är:

1. Att sammanföra människor, som är intresserade av botanik i allmänhet eller någon av botanikens många specialgrenar, och verka för spridandet av kunskaper inom dessa områden.
2. Att utforska floran i Gävleborgs län.
3. Att verka för skydd och vård av hotade växter och växtsamhällen i länet.

I Hälsingland bedrivs projektet "Hälsinglands flora" med Anders Delin som ledare och Peter Ståhl som handhavare av atlasrutor. I Gästrikland pågår projektet "Gästriklands flora" med Peter Ståhl som ledare, Gunnar Nilsson som handhavare av florasrutor och Birgitta Hellström som rapportmottagare för hotade arter.

GÄBS har 196 medlemmar varav 10 familjemedlemmar (1995-09-01).

GÄBS höstmöte 15 oktober

Miss inte GÄBS höstmys under det traditionella höstmötet! Det hålls i år i Gävle där vi träffas hemma hos Peter Ståhl, Majvägen 30, Gävle, **söndagen den 15 oktober kl. 10.00.**

Höstmötet är ett utmärkt tillfälle att träffas och diskutera sommarens fynd, att få hjälp med knepiga arter, att se andras och visa egna herbariebelägg och bilder. Det är ett utmärkt sätt att tillbringa en höstsöndag! Övningarna börjar vid tiotiden och avslutas vid 17-tiden. Avbrott görs för fika och lunch.

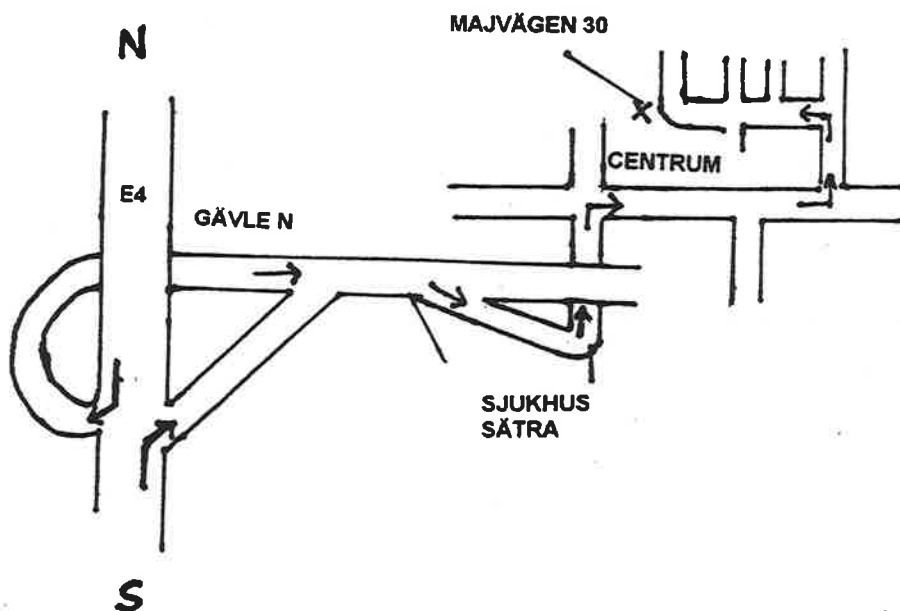
Som vanligt räknar vi med att Peters hus är fullt med gästrikar, som har en kort resväg. Hälsingarna kan vi i år locka med att Bengt Stridh kommer att berätta om

Floraväktarverksamheten i Hälsingland.

1995 är ett historiskt år i hälsingebotaniken. Floraväktarverksamheten är startad! Under 1995 gjordes 3 dagsresor (16-17 timmar) i en välfylld bil runt Hälsingland för att studera lokaler för hotade arter enligt den nya rödlistan. Resorna var en sådan succé att de kommer att upprepas nästa år med nya rutter.

Vi söker flera floraväktare. ALLA kan bli floraväktare. Det enda du behöver göra är att varje (eller vartannat) år besöka en lokal för en hotad art och där räkna antalet plantor och fundera på eventuella hot för lokalen.

Reservera söndag den 15/10 för GÄBS höstmöte!

Paddfoten lever!

Birgitta Hellström

Tisdagen den 20 juni 1995 packade jag ihop min fältutrustning för att åka med Bo Norell till Gysinge, där vi skulle träffa Ingeborg Forsberg och prata om växter. Hon bor i en av Bos florarutor och det är ju alltid värdefullt att tala med någon som har lokalkännedom.

Det blev många nya arter i atlasblanketten. Sista stället vi besökte var en hage som brukar betas av hästar, dock inte i år. Därför kunde vi nu röra oss fritt där. Inga direkt sällsynta arter påträffades men vi fick en hel del nya i florarutan.

När vi var klara med det bestämde Bo att han skulle titta längs grusvägen som vi kom på och jag skulle gå runt vid några byggnader som fanns på området.

Jag fick omedelbart sällskap av en katt som tycktes höra hemma här och den följde mig och snodde runt mina fötter. Det var nära att jag snubblade över den ett par gånger.

När jag kom till ett stall smet katten in genom dörren som stod på glänt. Den bodde nog där för det fanns en katt till där inne.

Utanför stallet låg en gödselhög och när jag tittade närmare på vad som växte där så upptäckte jag **paddfoten** - jag trodde knappt mina ögon! Var det verkligen sant?

Det fanns rikligt med paddfot utmed hela gaveln på stallet mot gödselhögen och även utmed kanten på en hage som betades av hästar. Sammanlagt rörde det sig om flera hundra exemplar. De växte

inte ända upp på gödselhögen - närmast den fanns det bland annat **brännässla**, och **kirskål**.

Jag blev helt upphetsad av mitt fynd och gick ut på vägen och viftade med armarna för att dra till mig Bos uppmärksamhet. Han kom backande i bilen och blev förstås lika glad som jag, för vem vill inte ha ett kryss för paddfot i sin atlasblankett?

I nya rödlistan för hotade arter står paddfot angiven som utdöd i Gävleborgs län. I databaserna för Gästriklands flora finns följande data om paddfot:

Den tidigaste uppgiften finns i *K. F. Thedenius "Dagbok öfver Botaniska Excursioner"*, där han den 29 juni 1833 antecknat förekomst på "odlade ställen". I *bröderna Hartmans* avhandling 1844 anges Limön, Fleräng och Harnäs. Från *Robert Hartman* finns herbariebelägg från S. Lillån 1863, Holmsund 1871 och Bönan 1872. *Wilhelm Arnell* har från tiden 1891-1901 uppgivit fynd från, Lövggrund, Vitgrund, Sikvik, Eskön, Iggön, Utnora, Gysinge och Krogen (Ockelbo).

Från 1900-talet finns endast 3 fynd, alla av *Sten Ahlner*: Ältebo 1919, Eggegrund 1928 och Eskön, Klubb-sundet, 1974.

Nu när hösten kommit ångrar jag inte att jag följde med Bo Norell till Gysinge. Hade jag inte gjort det hade jag inte upplevt sommarens botaniska höjdpunkt för mig.

Fynd i Torsåker socken 1995

Barbro Risberg

Sanddraba *Draba nemorosa*.

Edskevall, Hofors, torra fläckar i gräsmattor, även på mossiga stenar i strandkanten, flera hundra ex. 29 maj.

Mellansmörblomma *Ranunculus fallax*.

Nära Granstanda station, tomtmark vid gammal banvaktarstuga, rikligt, också på rikfläck i näraliggande ungskog, flera tiotal. På denna rikfläck fanns också sårlåka *Sanicula europaea*, ca 5 kvadratmeter. 11 juni.

Ängsnycklar *Dactylorhiza incarnata*.

Finnhällamyren, Storvik, 30 helvita ex, 10 "vanliga" rosaröda ex. 29 juni.

Skogsknipprot *Epipactis helleborine*.

Finnhällamyren, Storvik, 1 ex. 29 juni.

Stor låsbräken *Botrychium virginianum*.

Nära Örbäcksgruvan, ungskog med rikfläckar, 1 ex. 30 juni

Rosettjungfrulin *Polygala amarella*.

Vingesbackevägen, vägdiken, mindre än 10 plantor. 3 juli.

Kornvallmo *Papaver rhoeas*.

Soptippen, Hofors, 7 plantor, ny för kommunen. 18 juli.

Jungfrulin *Polygala vulgaris*.

Välganter, S Jönssons fäbod, Kalvsnäs, några tiotal plantor. 19 juli.

Kamomill *Chamomilla recutita*.

Omställningsåkrar, Gammelstilla, ca 1000 plantor. 26 juli.

Råttsvans *Myosurus minimus*.

Omställningsåkrar, Gammelstilla, fläck med ca 100 ex. 26 juli.

Mandelblomma *Saxifraga granulata*.

Hällar, Torshyttan, flera tiotal stora tuvor. 29 juli.

Väddklint *Centaurea scabiosa*.

Gästrikeleden, Torshyttan, glest spridd. 29 juli.

Grodmöja *Ranunculus aquatilis* var. *diffusus*, (enl. Den nordiska floran).

Damm, Eltebo. 30 juli.

Taggsallat *Lactuca serriola*.

Jordhög, Böle, ca 20 ex, ny för kommunen. 1 augusti.

Ängsgentiana *Gentianella amarella*.

Mittsträng, Källbottenvägen, ca 550 ex. 19 augusti.

Rågvallmo *Papaver dubium*.

Ogräs i potatisland, Robertsholm, minst 30 ex, ny för kommunen. 19 augusti.

Spikklubba *Datura stramonium*.

Grusgång, tomtmark, Barkhyttan, 1 ex. 1 september.

Fynd i Gästrikland 1995

Peter Ståhl

Följande fynd rapporteras muntligen från i GS.

Peter Ståhl. En utförligare rapport kommer i ett senare nummer.

Blekbläddra. Ny art för Gästrikland.

Blodnäva.

Hjulbladsmöja. Första moderna fyndet

Kung Karls Spira. Ny art för Gästrikland.

Ryl. 2 nya lokaler.

Svinrot.

Vippärt. 6-8 nya lokaler.

Projekt Gästriklands flora kompendium

Varje år gör Peter Ståhl, Bengt-Olof Lundinger med flera olika typer av sammanställningar. Dessa har samlats av Peter Ståhl i ett litet kompendium som kan köpas från Gunnar Nilsson för 20 kr (Gunnars adress och telefon hittar du på s. 2).

Bergbräsmå ny för Hälsingland

Bengt Stridh

Maj Johansson fann bergbräsmå *Cardamine hirsuta* i en rabatt mot parkeringen i vid second-hand butiken Mamsell i centrala Ljusdal i somras.

Arten har en sydlig utbredning i Sverige och har endast ett fåtal tidigare fynd i Norrland. Slutsats: besök second-hand oftare!

Majestät hittad i länet. Den ståtliga örtväxten Kung Karls spira har hittats i Gästrikland under en inventering av floran.

Botaniskt sällskap gjorde fynd

Kung Karls spira spirar i Gästrikland

GÄVLE

När Gävleborgs botaniska sällskap undersökte länets flora under fem dagar hittades två nya växter.

En av dem är den ståtliga kung Karls spira som kan bli upp till en meter hög.

Gävleborgs botaniska sällskap, GÄBS, höll botanikläger under fem dagar i nordvästra delen av Gästrikland för att kartlägga floran där. Inventeringen gjordes så att provtytor på fem gånger fem kilometer gick igenom och växterna registrerades.

Fullständig bok

– Målet är att år 2 000 ge ut en fullständig bok över länets flora, säger Gullan Andersson på GÄBS.

I florarutan kring Jädraås hittades 335 arter och i Lövtjärnstrakten på gränsen till Hälsingland hittades 250

arter. Två för landskapet tidigare okända växter hittades under inventeringen, blekblåddra och kung Karls spira.

Vattenväxt

Den förstnämnda är en vattenväxt som lever på smådjur och måste identifieras med hjälp av mikroskop.

Mer förvånande är att kung Karls spira inte hittats tidigare.

Den reser sig majestätiskt över ängarna och är lätt att upptäcka med sina gula blomblad.

I Jädraås påträffades den i inlandet sällsynta höskallran och i byn Lövtjärn hittades jungfrulin som man trodde inte längre fanns i landskapet.

ZORAN BURIC

Några Hälsingefynd 1995

Bengt Stridh

Pricknattljus - fynd 2 och 3 i HS

Maj Johansson och Margareta Ferm fann i somras *pricknattljus* på en nedlagd banvall där järnvägen går över Storsjön, 4 km sydväst Hennan. En ny banvall har nyligen anlagts bredvid den gamla vallen. I samband med detta rev man upp spåret på den gamla banvallen och då upptäcktes *pricknattljus*. Vid red:s besök tillsammans med Maj och Margareta den 29 juli fanns 6 blommande exemplar och många bladrosetter. På banvallen finns även intressanta arter som *fjällnejlika*, *getväppling*, *gulsporre*, *strimsporre*, *hybrid mellan gul- och strimsporre*, *gråbinka* och *fjällgröe*.

På en liknande växtplats har *pricknattljus* funnits på en banvall i Bondarv sedan 1986-1987 enligt Per Eriksson. Per upptäckte den när man gjort en väg parallellt järnvägen och det blivit blottade grusytor på banvallen. Antalet plantor har varit relativt konstant runt 30 exemplar, men i takt med att banvallen växt igen har *pricknattljusen* flyttat sig ca 200 m norrut sedan de upptäcktes. Att det även här rörde sig om *pricknattljus* blev klart först efter det att Maj nämnt sitt fynd för Jens Hansen, som då kunde fastställa att det även här rörde sig om *pricknattljus*. Per nämnde att plantor tål att slås av, eftersom ett exemplar som slagits av skjutit nya skott och blommat.

Pricknattljus har beskrivits i Svensk Botanisk Tidskrift häfte 4, 1994. John Kraft upptäckte arten 1992 i Landskrona.

Vid studier i herbarier fann man att arten även samlats i Hudiksvall 1954. Detta är det enda tidigare kända fyndet i Hälsingland, förutom de ovan nämnda. Det nordligaste fyndet är från Skön i Medelpad 1907.

Knytling - ny nordväst gräns

Nordvästgränsen i Hälsingland för knytling *Hernaria glabra* förflyttades 5 km från en grusplan öster om järnvägsbron vid Edängforsen till gårdsplanen utanför Solhuset i centrala Ljusdal när Maj Johansson fann denna art. Knytling har en sydlig utbredning i Sverige och är i Norrland mest känd från kustnära lokaler.

Gulreseda - nordligaste lokalen i Sverige?

För tredje året i rad påträffades *gulreseda* i vägkant vid Hällåsen i Söderhamn. När lokalen besöktes av Åke Ågren och Bengt Stridh den 3/7 fanns där 3 blommande exemplar. Enligt *Den Nordiska Floran* saknas aktuella fynd av *gulreseda* norr om södra Uppland.

Första fyndet av *gulreseda* i Hälsingland gjordes i Ala, Ljusne, av Åke Ågren.

Rödtoppa

Åke Ågren har påträffat ett 20-tal *rödtoppor* på en nedlagd åker i Långtå, Söderhamn. Rödtoppan växte i och vid traktorspår, med bland annat *veksäv*. Rödtoppa är i modern tid endast känd

från Bjuråkers fg i rutan 16G11, där Arnold Larsson hittat den i åker i träda, på mindre körväg och vid vägkant på två närbelägna lokaler i Spångmyra 1986 och på en vägkant i Vedmyra 1990 relativt nära tidigare lokaler.

Myska

I en granskog i Fly, Trönö, har Åke Ågren hittat en ny lokal för *myska*.

Mossor

Gunnar Ersare rapporterar en räcka ovanliga mossor för landskapet.

Västlig *hakmossa* växte på Hästmyrberget, Hassela. Den är tidigare bara

funnen på 3 ställen i Järvsötrakten och på Ysberget, Enånger i Hälsingland enligt Jens Hansen. Den nordligaste förekomsten finns i Skuleskogen i Ångermanland.

Andra fynd är *aspfjädermossa* på gamla aspar på två 2 lokaler i Iggesund, *grön sköldmossa*, 3 exemplar på gammal granlåga mellan Forsa och Iggesund, som här växer nära sina nordgräns, *vågig sidenmossa* mellan Forsa och Iggesund, *blåsäckmossa* i Delsbo, *bokfjädermossa* på Gryttjesberget och *bäcksidenmossa* på 2 platser i Delsbo (ett fynd från ifjol) och i Gladbäckens källa, Bjuråker.

Saga och verklighet

Gunnar Nilsson

Under denna rubrik kunde man en dag i våras, i både Gefle Dagblad och Arbetarbladet, läsa en insändare, undertecknad av Rås Lennström.

Den skildrade på ett både drastiskt och dramatiskt sätt hur den stora stygga skogsjätten (= Korsnäsbolaget) i sin omättligen hunger skövlat den lilla prinsessans rike (= en ryllokal vid vägen mellan Kubbo och Grinduga). Lokalen var känd sedan många år och en skogsalf (= Birger Jonsson) hade vid ett besök där markerat den innan avverkningen genom

att spreja blåfärgade ringar på närstående träd.

Detta hindrade inte jättens framfart och det blev, liksom många sagor, en ond saga med tragiskt slut.

Insändaren ledde naturligtvis till diskussion och även till brevväxling mellan skogsjättens företrädare (= skogsvårdschefen) och skogsalfen (= Birger Jonsson).

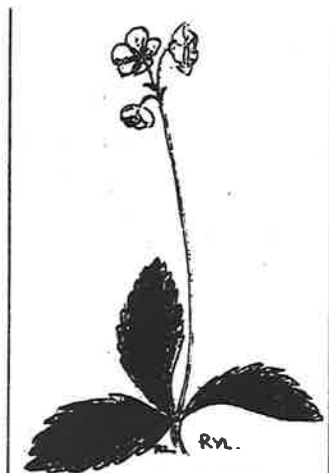
Ett brev från Korsnäs skogsvårdschef publiceras efter Birger Jonssons rapport.

Sagan om skogsjätten och lilla prinsessan Ryl

I SKOGEN efter Grindugavägen hade Ryl sin plats. I mossan på stenen stod hon tillsammans med några systrar, när botaniker Ahlner upptäckte henne. Ahlner blev glad, ty Ryl var rar, inte så många fanns kvar av hennes sort.

Ryl efter Kubbovägen

Birger Jonsson

Med anledning av Rås Lennströms artikel i Arbetarbladet och Gefle Dagblad bad Gunnar Johansson vid Korsnäs mig att besöka och kontrollera lokalerna för ryl efter den avverkning som utförts på vårvintern 1995.

Lokalerna är 2 förekomster med 70 m mellanrum och inom 19 m från väggkant. Första besöket gjordes i maj -95. Förekomsten närmast Kubbo kunde inte återfinnas. Den har alltid varit liten med endast några få exemplar. Lokalens status före avverkning är något osäker, då någon kontroll troligen ej utförts 1994. Avverkning med kvarlämnat ris kan förklara att den ej återfanns. Även markeringen var borta.

Vid den andra förekomsten återfanns

ca 25-30 exemplar, vilket är normalt för denna lokal. Vid ett andra besök den 2 augusti fanns på denna lokal 7 blommande exemplar och ytterligare ca 25 exemplar utan blommor. Lokalen verkade vara i gott skikt. Lokalen närmast Kubbo kunde ej heller nu återfinnas.

Normalt trivs rylen i gles tallskog varför en gallring, liknande den som utförts här, inte bör vara skadlig. Förutom på den lilla lokalen kunde inte några negativa effekter observeras. Till detta har troligen bidragit att gallringen utförts medan snön fanns kvar samt att virkestraven, som låg nära rylloken, blev bortkörd tidigt. Dessutom har Kjell Wallin tidigt plockat bort en del ris från lokalen.

KORSNÄS

Gunnar Johansson, tfn 026-15 11 43

1995-04-06

Rås Lennström
Kubbovägen 14
805 93 Gävle

Rås,

Jag tycker att Du med Din insändare har pekat på en svår punkt i vårt sätt att bedriva skogsbruk. Trots att områdena enligt mitt samtal idag med Birger Jonsson tydligen var väl utmärkta i terrängen och att ansvarig arbetsledning hade fått områdena ordentligt inritade på kartor, händer sådana misstag, som Du har tagit upp i Din artikel. Jag var övertygad om att vi hade ett vattentätt system för att undvika händelser av denna typ.

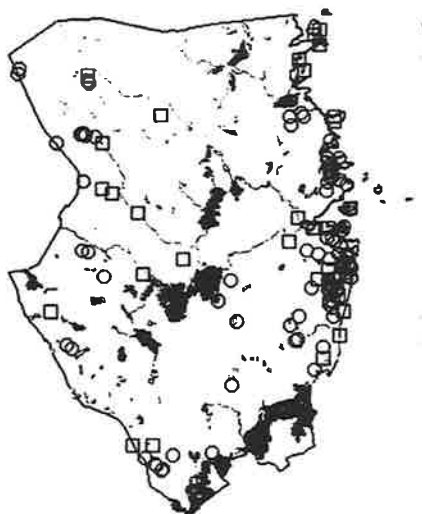
Jag varken kan eller vill försöka bortförklara det hela, utan efter en intern utredning, måste vi säkerställa att detta inte händer igen. Jag har bett Birger åka ut och kolla vad som återstår på de två växtplatserna och hoppas få hans rapport inom 14 dagar.

Jag översänder en liten bok som faktiskt innehåller de "texter" som Du beskriver i Din artikel. Vi hoppas och tror att all den utbildning som har genomförts och som just nu genomförs, ska få till effekt att vi lever upp till de mål som finns beskrivna i boken.

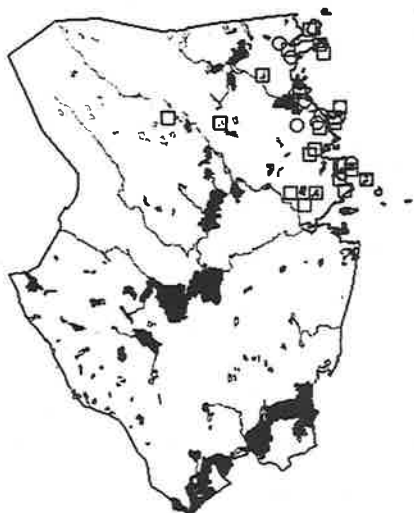
Jag hoppas verkligen att Du i fortsättningen kommer att uppleva att Korsnäs inte är någon elak och grym jätte, utan innehåller ärliga och kunniga människor, som strävar efter att göra ett bra jobb.

Med vänlig hälsning

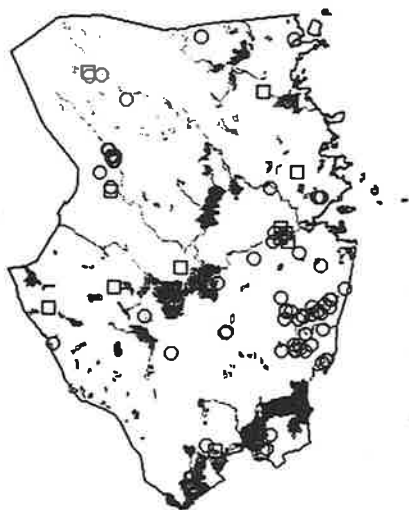

Gunnar Johansson
Skogsvårdschef

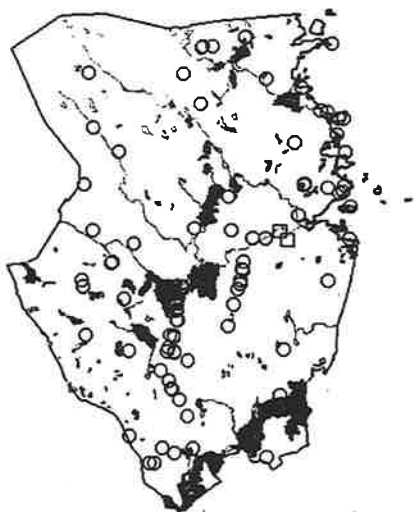
Gräsull, ringar = fynd under florainventeringen 1980-1994, fyrkanter = litteratur och herbarieuppgifter. Kartorna är gjorda av Peter Ståhl.

Hönsbär, ringar = fynd under florainventeringen 1980-1994, fyrkanter = litteratur- och herbarieuppgifter. En känt kustbunden art hos oss. Enstaka förekomster finns en bit in i landet. Nästan alltid i anslutning till stora sjöar. Trots att Gunnar Nilsson i år återfunnit en av de gamla förekomsterna vid Vittersjö i Ockelbo är det förvånansvärt få moderna fynd i relation till de gamla. Minskar hönsbäret?

Gullpudra, ringar = fynd under florainventeringen 1980-1994, fyrkanter = litteratur- och herbarieuppgifter. Arten har en besynnerligt ojämn utbredning. Uppenbart är att den saknas i det kalkrika området SO Gävle. Varför?

Mjölon, ringar = fynd under florainventeringen 1980-1994, fyrkanter = litteratur- och herbarieuppgifter. Landskapets isälvsstråk låter sig anas på kartan.

Forskningsresa i Naturvårdens Utmarker 1995

Anders Delin

Gävleborgs Botaniska Sällskap och Naturskyddsföreningen i Gävleborgs län har alltid varit nära förbundna, genom personer aktiva i bägge föreningarna och genom stadgarna i GÄBS, som säger att föreningen ska verka för bevarande av länets flora. En verksamhet, som jag under flera år har organiserat inom Naturskyddsföreningens ram, är "Forskningsresa i Naturvårdens Utmarker".

Naturvårdens utmarker, det är den stora del av Sverige, som koloniserades sent och knappt hann få en bofast befolkning, förrän samma befolkning drevs på flykten eller proletariserades. Den norrländska allmogen hade knappt upprättat en pålitlig försörjning, än mindre skaffat sig läskunnighet och en boklig kultur, när den drabbades av exploatörer, som för egen vinning och för utveckling av landets sydligare nejder tog först timret, sedan malmen och vattenkraften från Norrland, utan att norrlänningarna fick tillräcklig del av vinsterna (För en beskrivning av förloppet i skogen se: Jonas Stadling, "Vår Irländska Fråga", Stockholm 1894, till salu hos mig för 70 kronor).

Egentligen var kanske de norrländska nybyggarnas väg från början utstakad, därför att deras bosättning i Norrland till stor del främjades av kungen, som genom

nybyggarna ville skaffa sig kontakt med och kontroll över denna vidsträckt och tämligen öde del av landet och möjlighet att beskatta dess invånare och ta del av dess rikedomar.

Forskningsresan, det är undersökningen av dessa trakters naturvärden, en undersökning som äger rum efter att största delen av naturresurserna mot allt förnuft har exploaterats och tagits ut från området. Men bättre sent än aldrig. Bättre undersöka de små resterna nu än att låta även dem förstöras!

Få naturvårdare på stor areal

Naturskyddsföreningarna i Norrland har naturligtvis ambitioner och energi att sätta in i arbetet med att finna, inventera och skydda värdefulla naturområden. Deras problem är emellertid att de har för få aktiva i förhållande till de enorma markytor som de har tagit på sig ett ansvar för. Delvis av denna orsak, men även på grund av en kvardröjande Klondyke-mentalitet, arbetar de i motvind. "Åt helvete med tjukor och kusar!" kan bli svaret man får när man som naturvårdare försöker värna om utrotningshotade tickor eller insekter. För att i någon blygsam mån påverka denna bedrövlige situation, som är särskilt akut när det gäller bevarande av gammelskog,

har jag under några år dragit ihop naturkunniga människor från län söder om Norrland, för att få deras hjälp med inventering av avverkningshotade skogar och därigenom underlag för krav på bevarande.

De första åren höll vi till i nordvästra delarna av Gävleborgs län och i angränsande del av Jämtlands län. Förra årets forskningsresa resulterade i en diger inventeringsrapport från Skaftåsen-Olåsen, ett gammelskogsområde i den del av Lillhärdal, som gränsar till Hamra. Stora Skog AB äger marken, och har med intresse lagt rapporten till handlingarna. Förmodligen kommer den att inarbetas i den ekologiska landskapsplan, som bolaget ska göra i dessa trakter om ett år.

I år hade vi genom Malte Edmans (Arbrå) kontakter med sin hembygd fått möjlighet att vara i Åsele och Dorotea kommuner. Naturskyddsföreningen i Åsele, med Sture Gustafsson i spetsen, hade organiserat de sex dagarna, varav de tre första var turistiskt upplagda, ägnades åt redan naturskyddade områden och huvudsakligen genomfördes i grupp, och de tre sista var inriktade på inventering av hotade områden och genomfördes mer individuellt, men med kontakt mellan deltagarna.

Deltagarna var dels nybörjare, som reste hem efter de första tre dagarna, dels erfarna inventerare, som deltog hela tiden, eller anslöt på fjärde dagen. Speciellt roligt och för naturvärden värdefullt var det att ha med den på marksvampar mycket erfarna mykologen Birgitta Gahne från Uppsala och de två unga men redan erfarna skogsbiologerna

Jens Johannesson från Linköping och Magnus Johansson från Nyland, som var mycket kunniga både på lavar och svamp.

Dessutom deltog från vårt län Malte Edman (Arbrå), en av landets mest erfarna vedsvampkännare, Gunnar Ersare (Delsbo), mycket erfaren på mossor, Per-Gunnar Jakobsson (Delsbo), erfaren skogsbiolog och jag själv. Från Umeå kom Per Löfgren, erfaren skogsbiolog. Från värdföreningarna deltog Sture Gustafsson och Karin Häggblad från Åsele och Anders Westman och Per-Anders Persson från Dorotea. Sture och Per-Anders har lång ornitologisk erfarenhet och har på sistone börjat med signalarter bland svampar och andra kryptogamer. Karin har sysslat mycket med matsvamp och Anders har gjort en hel del naturinventeringar av skog, med signalarterna som viktigt arbetsinstrument.

Besökta områden

De olika områdena besöktes av flera av de ovan nämnda deltagarna, men alla deltog inte i varje område. De följande uppgifterna grundar sig på observationer av många olika personer. En stor del av lavfynden står Jens Johannesson för, och de flesta mossfynden är Gunnar Ersares. Koordinater enligt rikets nät anges för varje lokal.

Lillsjöslåttern, Rödvattnet. X1600 Y7080.

Fem mil sydost om Åsele, i Anundsjö församling, 370 meter över havet, ligger Lillsjöslåttern. Detta naturreservat är en översilningsäng, som förmodligen anlades vid 1800-talets mitt på initiativ

av hushållningssällskapet. Markägaren, familjen Sällström, skötte marken traditionellt till 1967, varefter hävden upphörde och marken växte igen med videbuskar och björnmossa. Nuvarande ägaren, Allan Sällström, återupptog slåttern 1980.

Marken vattnas och göds av bäckvatten, som under försommaren leds in över ängen genom en grävd c:a 30 cm bred kanal, som på många ställen grenar sig för att få ut vattnet över hela ytan. Vid varje gren dämmer man lagom mycket med i botten nedkörda trästycken, så att fördelningen av vattnet blir så jämn som möjligt. Ett par veckor före slåttern torrlägger man ängen. Det är mest flaskstarr som skördas, hässjas och läggs i timrad lada intill ängen.

Vi fick se tekniken kring denna skötsel, och skillnaden mellan sedan snart 30 år ohävdad mark med rikligt med grön-, svart- och lappvidebuskar, och den hävdade, som täcktes av starr och gräs, men inte tycktes innehålla några speciellt ovanliga arter.

Björnlandet. X1609 Y7098.

Björnlandets nationalpark inrättades 1991. Den ligger i sydöstra delen av Åsele kommun och i angränsande del av Fredrika kommun, nära Västerbottens gräns mot Ångermanland, mellan 325 och 550 m.ö.h., och omfattar 1100 hektar av skog, berg och myr, samt en mindre sjö, Angsjön. Skogen är delvis dimensionshuggen, men det finns stora arealer av talldominerad skog utan nämnvärda avverkningsspår. I fuktigare och näringsrikare delar står grandominerad skog, även den urskogsartad.

Mest imponerande, både när man går genom den och när man ser den från krönet av en brant klippa i kanten av Björnberget, är den gamla tallskogen, till dimensionerna visserligen inte fullt så stor som den i Ensjölokarna, men till arealen så mycket större. Inventeringarna av denna skog är ännu ofullständiga. Stammar färgade av reliktboken (*Notorrhinapunctata*) är typiska. Vi fann dvärgbägarlav (*Cladonia parasitica*) på lågor och sotlav (*Cyphelium inquinans*) på torrak.

Granskogen kring den bäck, som från NV genomkorsar nationalparken och utmynnar i Angsjön, är full av surdråg. Där växer ögonpyrola, lappranunkel och bollvitmossa (*Sphagnum wulfianum*). Från detta och andra fuktiga områden i nationalparken antecknades också vedtrappmossa (*Anastrophillum hellerianum*), hedlummersmossa (*Barbilophozia floerkei*), mörk husmossa (*Hylocomiastrum umbratum*), liten hornflikmossa (*Lophozia ascendens*), skogshakmossa (*Rhytidiadelphus subpinatus*) och kantvitmossa (*Sphagnum quinquefarium*).

Här växte också stup-, bård-, ludd- och skrovellav på gamla sälgar, kortskaftad ärgspik (*Microcalicium ahlneri*) på gamla högstubbar av tall och ärgspik (*Microcalicium disseminatum*), vitgrynig nållav (*Chaenotheca subroscida*) och vitskaftad svartspik (*Chaenothecopsis viridialba*) på granbark. På naken björkved, där nävern har fläktats av, växte brunpudrad nållav (*Chaenotheca gracilima*).

En annan av rariteterna bland knappålslavarna, långskaftad ärgspik (*Micro-*

calicium arenarium), hittade jag också här, på typiskt substrat, granrotvälta intill bäcken. Den växer parasitiskt på andra lavar, vanligen citrongul skivlav (*Psilolechia lucida*) på granrötter, som blottats och hänger under tak på den jordiga delen av rotvältn. Det måste ha gått rätt många år efter att granen välte, innan dessa lavar etablerar sig.

Jens hittade gammelgranslav (*Lecanactis abietina*), som är sydlig och av Santesson 1993 uppges gå endast till Jämtland. I denna bäckdal fanns också en stor mängd av den gamla fuktiga granskogens typiska vedlevande svampar, varav många har blivit sällsynta i den brukade skogen: ullticka, gränsticka och rosenticka. På björk fann Malte skivticka (*Daedaleopsis septentrionalis*).

På myrarna i norra delen av nationalparken finns stora mängder talltorrakar, även av grova dimensioner. Emellertid är man här utanför varglavens huvudutbredningsområde, och någon varglav syntes heller inte till. Däremot fanns rikligt med blanksvart spiklav (*Calicium denigratum*), som ofta är följeslagare till varglaven i Gävleborgs län.

Björnlandets nationalpark möjliggör dygnslånga strövtåg utan kontakt med vägar och andra modärna kulturspår och rymmer säkerligen många ännu okända naturskatter. När det av Naturvårdsverket beskrivs som ett av landets värdefullaste urskogsområden vill man gärna hålla med, bara man inte inbillar sig att hela arealen ska vara fri från avverkningsspår.

Stenbithöjden. X7104 Y1554.

Stenbithöjden ligger tre mil sydväst om Åsele mellan c:a 400 och 667 m.ö.h.

Stenbit betyder öring, förklarade Malte, som har sina rötter i Lomsjö i Åsele och har varit flera gånger i Stenbithöjdens naturreservat. Reservatet omfattar c:a 1500 hektar av föga rörd grandominerad skog, jämte myrar, ett par sjöar och flera bäckdalar. Delar av granskogen ser helt orörd ut, och både de stående och liggande stammarna och innehålllet av rödlistade arter gör att dessa delar måste klassas som urskog.

Kärlväxtfloran bestäms till stor del av berggrund och markens pH och mineralämneshåll. Här är jordarna relativt fattiga, med relativt lågt pH, och endast längs bäcken från Östra Stenbitsjön, Höjdabäcken, såg vi krävande arter som stormhatt, fjälltolta, ängsfräken och ormbär. Deltagare som inte rör sig så mycket i fjälltrakterna noterade också ripvide (*Salix glauca*) och fjällven (*Agrostis mertensii*). Ripvidet är mycket ovanlig i Hälsingland och förbises förmodligen också bland de mycket vanligare lappvidebuskarna. Fjällven finns talrikt i de nordvästliga delarna av Hälsingland och växer där, liksom här i Stenbithöjden, på tuvor, block och hällar i bäcken eller intill bäckfåran.

Mossfloran undersöktes av Gunnar, som fann bl.a. vedtrappmossa, flagellkvastmossa (*Dicranum flagellare*), liten hornflikmossa, mörk husmossa, skogshakmossa och kantvitmossa. I bäcken dominerade vattenrostmossa (*Marsipella aquatica*) i stället för bäckskapania, kanske som effekt av det låga pH-värdet.

På gamla sälgar växte lung-, skrovel-, stup- och bärdlav. På granarna fanns rikligt med garnlav och på deras stammar

ärgspik, vitgrynig nållav och vitskaftad svartspik. Kortskaftad ärgspik, sotlav, fjällig filtlav (*Peltigera praetextata*), skinnlav (*Leptogium sturninum*) och gytterlav (*Pannaria pezizoides*) påträffades också. På en sälj i kanten av en myr fann jag en bål av knottrig blåslav (*Hypogymnia bitteri*).

Svampfloran är i granurskogen på slutningen norr om Öster-Stenbitsjön mycket rik. Vi såg lapp-, har-ull-, rosen- och kötticka, grantaggsvamp (*Bankera violascens*) samt doftskinn och rynkskinn. Tidigare har Malte där funnit ostticka (*Skeletocutis tschulymica*).

Korsseleberget. X1526 Y7132.

Korsseleberget ligger en knapp mil nordväst om Dorotea på mellan 300 och 329 m.ö.h. Här demonstrerades ett bestånd av *Pinus contorta*, som förmodligen är den äldsta i Sverige, 65 år gammalt och mycket annorlunda än de ungskogar vi är vana vid att se i Hälsingland. Contortatallen växer här bra, med högre virkesproduktion än den svenska tallen, och utvecklar stammar som så småningom kvistrensar sig och blir raka. En del stambrott, troligen på grund av snötrycket, såg man. Man kunde också se denna arts egenhet att behålla kottarna oklängda och kvarsittande på stammen mycket lång tid. En sluten kotte, förmodligen med fröna kvar, på en 20 cm grov stam, ger ett egendomligt intryck. Förmodligen sparas sådana kottar till nästa brand, då de enligt litteraturen klänger och fröna gror.

Lappdalen. X1527 Y7154.

Blaikfjället är ett lågfjäll i Dorotea

och Vilhelmina kommuner. Det är delvis uppbyggt av svart skiffer. I dess östra kant, som är rätt brant, i Vilhelmina kommun, finns en djup dal nedskuren, i vilken det rinner en bäck. Här, mellan 590 och 670 m.ö.h., är Lappdalens naturreservat, avsatt på grund av sin rika flora och sin gamla skog.

När man kommer in i dalen nedifrån går man först på tämligen plana marker, som mer eller mindre intensivt har nyttjats för fodertäkt. De är nu gläntor i granskogen. Vegetationen är där yppig som i en övergödslad täppa. Om man går vid sidan av stigen får man treva sig fram med fötterna i nästan manshög ört-, ormbunks- och gräsvegetation. Längre upp är dalen smalare, med bitvis mycket branta brinkar, men den enormt frodiga vegetationen fortsätter här under och mellan grova granar.

Arter, som bildar väsentliga delar av Lappdalens växtmassa, är strutbräken, majbräken, nordbräken, fjällnässla, lappsyra, lundarv, stormhatt, smörblomma, revsmörblomma, älggräs, hundkäs, toltä, kärrfibbla, hässlebrodd och brunrör. Vid bäckstranden tillkommer mindre mängder av storgro. Vid vårt besök blommade både toltä och stormhatt ymnigt, och dalen var som en prydnadsträdgård. Nere under dessa höga arter finner man en hel del fjällförgätmigej och mängder av överblomnad fjällviol och kärrviol. Andra intressanta kärlväxter, som påträffades i mindre mängd, var skogsnycklar, fjälldunört, ögonpyrola, norsknoppa, kransrams, fjällskräp, fjällbräken och norrlandsarv.

Lappdalens skog är inte en urskog,

men den har urskogskvaliteer i form av rätt gamla träd, rätt många grova lågor och inslag av gamla lövträd, t.ex. sälg. Kontinuiteten i mosstäcket torde också vara god, därför att området knappast någonsin har varit kalavverkat. Gunnar Ersare fann - och demonstrerade - en mängd arter. En del av dem gynnas av det höga pH-värdet i markvattnet (Per-Ola Hoffsten uppmätte pH 7,7 i bäcken), andra av den förmodligen långa skogliga kontinuiteten.

Följande mossarter är värda att särskilt nämnas: Vedtrappmossa, skogsbäckmossa (*Hygrohypnum eugyrium*), mörk husmossa, liten hornflikmossa, nordtuffmossa (*Palustriella decipiens*), bägpraktmossa (*Plagiomnium medium*), skogshakmossa och falsk björnmossa (*Timmia austriaca*).

Som så ofta i fuktig granskog var det även här de gamla sälgarna, som hyste den intressantaste lavfloran. Dessa gamla träd med sin grova bark, sina skrymslen och håligheter och sina länge kvarsittande döda stamdelar med naken ved, är för dessa skogar vad de gamla ekarna är för de sydsvenska skogarna.

På gamla sälgar påträffades lung-, skrovel-, stup-, ludd- och bårdlav. På en av dem, intill bäcken, fann Jens också rödbrun blekspik (*Sclerophora coniophaea*) och rostfläck (*Arthonia vinosa*), bägge kända av honom från ekar i Östergötland. Andra ovanliga och gammelskogsberoende arter var gytterlav (*Pannaria pezizoides*), vitgrynig nållav (*Chaenotheca subroscida*) och brunpudrad nållav (*Chaenotheca gracilima*).

Bland vedlevande svampar noterades

gran-, gräns-, ull- och rosenticka, samt en sällsynt skålsvamp med mycket märkligt och vackert utseende, *Peziza badioconfusa*. Birgitta hittade denna fem centimeter stora, uppifrån sett gråbruna skål, som emellertid när den togs upp visade sig vara vackert lavendelblå på den del av undersidan, som är närmast fruktkroppens fäste i underlaget, som här var starkt rötad ved.

Gammgården, Granlidens fäbodar. X1514 Y7152.

Dessa fäbodar ligger på sydsluttningen av Blaikfjället, i Dorotea kommun, på 420 m.ö.h. De övergavs på 1950-talet, ganska sent för att vara i Sverige. Gräsmarkerna är fortfarande öppna i så motto att en stående människas utsikt inte skymms, men kraftigt igenvuxna ur grodperspektiv. Videbuskar, främst lappgrön- och svartvide, invaderar, men håller sig ännu under knähöjd, och högvuxna gräs tar över och undertrycker gamla tiders mer lågvuxna vegetation.

Vi kröp omkring på dessa marker och noterade att följande arter dominerade grässvålen: Nysört, rödven, nickstarr, slidstarr, borstistel, tuvtåtel, kruståtel, mjölke, ögontröst, fårsvingel, sumpmåra, skogsnoipa, revfibbla, trådtåg, höstfibbla, prästkrage, ängsfryle, stagg, fjälltimotej, timotej, revsmörblomma, ängsskallra, ängssyra, gullris, vitklöver och kärrviol.

Talrik, men tyvärr överblommad, var smörbollär. Andra intressanta arter var svartfryle, vårfingerört, svenskfibbla och fjällskära. Det allra roligaste var emellertid att finna låsbräken, först några vanliga av arten *lunaria*, sedan (Jens) av

höstlåsbräken (*multifidum*) och slutligen tre ex. intill varandra av nordlåsbräken (*boreale*). Som så ofta, växte även här arterna tillsammans. Visserligen fanns vanligt låsbräken över ett större område, men på "låsbräkenkullen" fanns alla tre arterna tätt tillsammans. Märkligt var det att se, hur de klarade den höga gräsväxten och videbuskarna. När visatte igång att riva gräs och buskar för att ge småttingarna mer rum, dök det upp den ena plantan efter den andra av höstlåsbräken, t.o.m. under tjocka lager av fjolårsgräs, som rimligen inte kan ha släppt ner mycket ljus till dem. På de flesta plantorna fanns både det mörkare fjolårsbladet och årets ljusare.

Gammgården har ett timrat uthus, på vars knutars ändrä Jens fann ladlav (*Cyphellium tigillare*). Av svampar noterade Birgitta toppvaxskivling och ockragul grynskevling, bägge allmänna arter och Malte toppslätskevling (*Psilocybe semilanceolata*). Vi lämnade den f.d. fäbodmarken med tack för lån av stugan och eldstaden och en önskan till ägaren att han kan sörja för låsbräkenarternas framtid.

Svartberget. X1545 Y7116.

Svartberget ligger 2 mil SO om Dorotea. Dess sydsluttning, från 335 till 450 m.ö.h., är inte särskilt mycket rörd efter att dimensionsavverkningarna gick över området. Nu är skogen där avverkningsmogen, bitvis övermogen, och i princip hotad av avverkning när markägaren så önskar. Ett c:a 50 hektar stort område, omfattande större delen av sydsluttningen hade före vårt besök inventerats, varvid följande rödlistade

arter och arter på Skolstyrelsens lista över signalarter hade påträffats: Lunglav, gelélav (*Collema* sp.), skrovellav, skinnlav, dvärgbägarlav, rynkskinn, ullticka, harticka, granticka, dofticka och tickmussling.

Gruppen, som nu bestod av åtta personer, fördelade sig på olika nivåer i berget och gick huvudsakligen längs en höjdkurva. Nära krönet stod medelålders tallar med avrundad krona och dimensioner uppåt 50 cm. En sådan provborrades och var 260 år gammal. Granar med lite mindre dimension men åldrigt utseende fanns också. En provborrad var 213 år gammal. Det var däremot ont om torrakor och rätt sparsamt med lågor. Asp, björk och sälg fanns glest utspridda.

Kärlväxtfloran var rikast utvecklad i en del fuktiga stråk, med tolta, stormhatt och spindelblomster. På torrare delar var floran trivial, blåbärstyp, men med enstaka klockpyrola, plattlummer och kattfot, som minnen efter brand för länge sedan. Brandsår i form av brandljud på tallar fanns också tämligen rikligt.

På gammal låga påträffade Jens vedtrappmossa, och till de redan nämnda lavarna kunde vi lägga gytterlav, korallblylav, stup-, ludd- och bårdlav och ett antal knappåslavar, varav blanksvart spiklav på torraka nära toppen var den ovanligaste.

Förutom de nämnda svamparna fanns även gränstikka, violmussling och stor aspticka. Malte fann *Antrodia lenis*.

Vår sammanfattande bedömning av skogen blev att den innehåller så stor mängd av gamla träd, döda träd och signalarter, att den bör få stå orörd om Naturvårdsverkets mål ska kunna

uppfyllas: fem procent av skogen i reservat före 2008.

Tjärnberget. X1570 Y7126.

En mil nordnordväst om Åsele, vid Ångermanälvens högra strand, ligger Storberget, som har en liten tjärn högt uppe på sin sluttning. Berget därintill kallas Tjärnberget. Längre ned på samma sluttning, mellan 360 och 410 m.ö.h., finns en rest av gammelskog, som på flera håll omges av hyggen, även ett alldeles nytt sådant, som togs upp "av misstag" efter att Anders Westman hade funnit och inrapporterat en hel del rödlistade arter från området. Markägare är Graningeverken.

Även detta område hade redan inventerats, och en hel del sällsyntheter hade påträffats, bl.a. ostticka (*Skeletocutis tschulymica*). Vår grupp ägnade hela dagen åt detta rätt lilla (c:a 30 ha) område, som absorberade oss genom sin artrikedom. Delvis beror väl denna på den mycket variationsrika, delvis blockiga och branta terrängen, som innehöll flera våta gropar och större fuktstråk med källor och en liten bäck, delvis på skogstillståndet, med rikligt med äldre träd och rikligt med lågor.

I större delen av sluttningen dominerade granen, som var reslig och grov, men inte äldre än c:a 150 år. Det var mycket gott om granlågor, även grova sådana. Gammal tall fanns också, trots tidigare dimensionsavverkning, och en hel del grova talltorrakar och -lågor. Det fanns rätt gott om gammal sälg och björk, sparsamt med asp.

Artrikedomen var som sagt mycket stor. Bland kärlväxter noterades lapp-

ranunkel, ögonpyrola, stormhatt, fjälltolta, hässlebrodd och hönsbär. Karin fann tre exemplar av skogsfru i blom. Som vanligt fanns de i närheten av en minimal bäck i ett fuktstråk i granskogen.

Mossornas mästare, Gunnar Ersare, hade farit hem, men vi fann ändå vedtrappmossa och skogshakmossa.

Desto rikhaltigare blev listan över lavar, där både Jens, Magnus och jag själv bidrog.

Av knappåls lavar fann vi kortskaftad ärgspik (*Microcalicium ahlneri*), en art som har en mycket smal ekologisk nisch och nog är starkt utrotningshotad, trots att den för närvarande är ganska lätt att finna, bara man vet hur den brukar växa. Den finns endast på urgammal tallved, i torrakor eller högstubbar av tall från tiden före dimensionsavverkningarna. Dessa torrakor måste stå fuktigt, vanligen inne i granskog. På denna stående ved måste det finnas partier, som har nedbrutits lagom mycket, som kan brytas sönder med fingrarna, men som inte pulvriskas. Den lämpliga veden är ljusbrun till vitaktig, med stor mängd bevarad träfiber, och genombruten av insektsgångar, vanligen med c:a 2 mm diameter och tomma, alltså utan trämjölsrester. I springor i denna ved, och i insektsgångarna, växer de mm-höga kortskaftade ärgspikarna, som har större tofs av grågrönt sporpulver ju mer skyddat de sitter. De sitter aldrig på den yttre, exponerade ytan på veden. Hur sporspridningen går till är en gåta. I varje fall kan vind, regn etc. uteslutas som spridningsmetod. Mer sannolikt är att det är småkryp som bär sporena med sig.

Bland de många andra knappnåls-lavar, som påträffades, var följande de mest ovanliga: Ärgspik (*Microcalicium disseminatum*), vitgrynig nållav (*Chaenotheca subroscida*) och vitskaftad svartspik (*Chaenothecopsis viridialba*). Dessutom fann Jens nordlig knappnåls-lav (*Chaenotheca laevigata*) på naken ved på en mycket gammal sålg. Senare visade den sig växa även på ett par gamla grova talltorrakar. Jens fann även sotlav (*Cypkelium inquinans*) och rosa skärelav (*Schismatomma pericleum*) och Magnus solfjäderlav (*Cheiomycina flabelliforme*). För övrigt sågs lung-, stup- och bärdlav på sålgar och skinnlav på asp.

Vedsvampfloran var imponerande. De allra vanligaste arterna och tämligen vanliga arter som granticka, timmerticka, citronticka, gullnavling och daggskinn sågs. Tydligt har området lång kontinuitet vad gäller tillgång till grova lågor, eftersom så stora mängder av krävande och ovanliga vedlevande arter dessutom förekommer. Kötticka, gränsticka, lappticka, rosenticka, ullticka, blodticka, fläckporing (*Antrodia albobrunnea*) och gräddticka (*Perenniporia subacida*) påträffades, jämte rynkskinn, doftskinn, violmussling och på en granlåga ostticka. Osttickan har sitt namn mest på grund av sin doft, som ger associationer till gamla ost- eller mjölkrester. Om denna doft är angenäm eller ej är som det mesta som har med mat att göra en smakfråga. Dess färg kan också sägas vara lik ost, men då en betydligt färskare vara, nästan rent vit.

Detta område har så stor ansamling av rödlistade arter och signalarter, att det under alla förhållanden måste få stå orört

för framtiden.

Mesjö-Stormyran. X1590 Y7093

Detta skog-myr-komplex, 3 mil sydost om Åsele, 350 m.ö.h., har i samband med myrinventeringen klassats som riksintresseområde. Trots det gick markägaren nyligen in där och drog väg genom mer än hälften av det intressanta området för att sedan avverka skogen där. Sture råkade se det och slog larm, så att Länsstyrelsen kunde avbryta arbetena. Nu har man där en icke färdigställd väg, som bryter områdets frid och enhetlighet, men myrarna och skogen är ändå opåverkade sedan lång tid. Liksom nästan överallt i Norrland har även dessa trakter gått igenom med dimensionsavverkningar, men sedan har inte mycket gjorts där. Skogen har ganska låg bonitet och gränsen till myr är slingrande och lång, varför arealen sumpskog blir stor. Ett par små bäckar genomkorsar området. Mest är det tall och gran i tämligen lika proportioner, men även björk, asp och sålg finns i mindre mängder.

Kärlväxtfloran är trivial. Längs den ena bäcken växte lite vitpyrola, ögonpyrola och ormbär, vid den andra fjällven och fjällskräp. Mossfloran blev fragmentariskt undersökt, men bollvitmossa, vedtrappmossa och skogshakmossa sågs.

Bland lavarna var det framför allt knappnåslavarna som fanns rikt representerade. Vi fann blanksvart spiklav, vitgrynig nållav, brunpudrad nållav, luddnål (*Chaenotheca stemonea*), ärgnål och rödbrun blekspik. Den senare växte här dels på död björkved på en björkstubbe med avflagad näver, dels på undersidan av en granlåga, bägege intill

den ena av bäckarna.

Även lung-, skrovel-, stup-, ludd- och gytterlav påträffades och garnlaven hade långa frodiga bålar. En *Opegrapha*-art

Av vedsvampar fann vi fläckporing, björkeldticka (*Phellinus lundellii*), ull- och rosenticka.

Mycket finns att skydda

Huvudintrycket för en söderifrån kommande är, att dimensionshuggningarna visserligen har gått igenom dessa trakter nästan lika grundligt som i våra egna, men att det trots det finns mycket mer kvar av gammal skog, av skog som har huggits bara en gång och av skog med stora naturvärden. Landskapsformerna ger en del av förutsättningarna. Det är ett landskap med mer branta berg, som har varit och är svårare att komma åt för avverkning. En annan faktor av betydelse är skogshistorien, med mycket kortare tid av påverkan än i vårt län, åtminstone dess sydostliga delar.

De områden vi besökte, både de redan

skyddade och de som är hotade av avverkning hade betydligt större koncentrationer av naturskogselement som gamla träd, döda träd och lågor, än de skogar vi vanligen kämpar för att utverka skydd för i vårt län. Antalet arter och individer och storleken på de arealer, som har stora naturvärden, var också större.

Det är för mig ingen tvekan om att dessa delar av Sverige hör till naturvårdens utmarker, att det där finns både större behov av inventering och större möjligheter att åstadkomma bra reservat. Art- och biotopkunniga skogsbotanister borde i större utsträckning söka sig till det inre Norrland för att förverkliga sina drömmar att med hjälp av sin tämligen exklusiva kunskap förverkliga ett skydd för sina mycket exklusiva skyddslingar bland växterna.

Nästa års "Forskningsresa i Naturvårdens utmarker" kommer att gå till Dorotea, där Per-Anders Persson, tel 0942-10580, kommer att ta emot under sex dagar med början den 2 augusti 1996.

Höstmöte 15 oktober!

Skålsvampen *Peziza badioconfusa* med sin märkvärdigt blåa bas, från Lappdalen, Vilhelmina. Foto Anders Delin.

Rödbrun blekspik *Sclerophora coniophaea*, en av fuktiga miljöer i gammal granskog starkt beroende art, här på stående död ved av sälg intill bäcken i Lappdalen, Vilhelmina. Den ljus rödbruna färgen på sporpulvret skiljer den från bland annat *Chaenotheca gracillima* och *C. brunneola*. Foto Anders Delin.

Liten aspröplanta. Foto Peter Ståhl.

Lyckad luftlandsättning av asp

Peter Ståhl

IVÄX 3:1994 efterlyste Anders Delin fröplantor av asp. Jag har nu nöjets att presentera en fröplanta av asp (se bild på mittuppslaget). Bakgrunden är följande.

I den vildvuxna lövskogen som gränsar mot vår villa i Gävle ingår flera stora aspar. Asparna har uppenbarligen föresatt sig att ta över. Var gång man vänder trädgården ryggen skjuter nya aspskott upp. I år tog asparnas invasion en helt ny vändning.

Asparnas blomning följdes i slutet av maj av en enastående frösättning. Under några dagar släppte hängena sina hårförsedda frön, som lade sig som ett tunt täcke av fetvadd över vår gräsmattan och resten av kvarteret. Vinden förde in dunet i alla skrymslen och vrår. Det for in i uteförråden och lade sig till ro i gamla barnvagnar och flyttkartonger (och där ligger de väl fortfarande), rullade fram över asfalten tills det packats samman i strängar i skydd av häckar och gatsten. Fröregnet följdes av en period med regn och fuktigt väder. I nästa fas uppenbarade sig små groddplantor av asp (och kanske även andra luftburna frön) överallt där det fanns naken fuktig jord - i trädgårdslandet, i rännstenen, i blomkrukan med pelargonerna etc. Takets hängrännor som

inte rensats sen vintern blev till en ypperlig drivbänk. I botten av rännorna fanns snart en gles matta av 10 000-tals nykläckta aspungar. Från hängrännorna togs ett prov ut för kontrollodling och den avbildade plantan kommer från en blomkruka med pelargoner.

I motsats till en del andra lövträd som lönn och ask är groddplantor av asp inte så lätta att känna igen. Det är först efter fjärde eller femte bladparet som det karaktäristiska asplövet kan anas. Bladen är först avlånga men blir gradvis rundare. Hjärtbladen är halvcirkelformade på ganska långa skaft. Att avslöja groddplantorna i naturen tror jag därför blir mycket svårt. Innan plantorna i naturen börjat få "asputseende" har säkert de flesta dukat under i den allmänna konkurrensen. Det förefaller som att de små lätta fröna inte har någon frövila vilket kräver speciella väderleksförhållanden om groningen skall lyckas. Kalla fuktiga vårar som den 1995 kanske är idealet. Hur som helst är det ingen brist på fröplantor av asp på vår tomt och jag tar tacksamt emot det utlovade bokpriset även om jag helst byter Ölands flora mot Hälsinglands flora.

Mossor och rött gräs

Barbro Risberg

Alla som färdats på riksväg 80 genom Hofors vet att rondellen är en central plats längs genomfarten. Under sommaren 95 har hela genomfarten, inklusive området runt rondellen byggts om. Av många skäl, som jag inte skall ta upp här, har det varit det stora samtalsämnet i samhället. Jag ska hålla mig till de botaniska konsekvenserna av ombyggnaden.

I lokalpressen kunde jag läsa att nu skulle Hofors bli mossigt. Ytorna i och runt rondellen skulle planteras med mossor. Några dagar senare blev jag informerad av kassörskan i snabbköpet alldeles intill rondellen, att där skulle planteras "rött gräs". I väntan på att få se resultatet föreställde jag mig en gräsmatta med rödsvingel eller kanske rödven. Så kom då dagen i slutet av augusti då vegetationen rullades ut, på det sätt man gör, när man köper en "färdig" gräsmatta. Stora, gröna fyrkanter täckte de nakna grusytorna. Första observationen blev vid passage i bil. Då framträdde små lilablommade tuvor, som buketter i grönskan och väckte min nyfikenhet.

Jag tänkte att jag skulle invänta något tillfälle, när jag kunde få vara något så när i fred med mitt botaniserande på

denna centrala plats. Det inträffade en regnig söndagförmiddag i början på september. Tuvorna visade sig vara backtimjan *Thymus serpyllum*. Den hade sällskap med flera andra örter som:

Harmynta *Satureja acinos*

Knutnarv *Sagina nodosa*

Duvnäva *Geranium columbinum*

Sparvnäva *Geranium pusillum*

Småfingerört *Potent. tabernaemontani*

Vegetationen dominerades av tre Sedumarter:

Kaukasiskt fetblad *Sedum spurium*

Kantig fetknopp *Sedum sexangulare*

Vit fetknopp *Sedum album*

Av dessa arter tillhör harmynta, knutnarv och sparvnäva traktens vilda flora, och kaukasiskt fetblad och vit fetknopp påträffas då och då förvildade. Jag tycker det är en fin idé av Vägverket att plantera sådana här ytor med vilda svenska arter, som har möjligheter att klara den utsatta miljön, och dessutom kan erbjuda färglickar vid blomningen. Det skall bli spännande att följa "planterings" utveckling.

GPS - för Norrlandsbotanisten!?

Bengt Stridh

GPS är en förkortning för Global Positioning System. GPS är ett system som är uppbyggt av satelliter som sänder ut exakt information om tid och position (latitud, longitud och höjd). En GPS-mottagare tar emot signalerna från tre eller fler satelliter samtidigt, och kan därmed räkna ut sin position på jordens yta.

Vem har väl inte stått i en bergsbrant, ute på en myr, i okuperad enhetlig skog eller i andra marker där det är svårt att bestämma läget noggrannare än på flera hundra meter när. Lägg därtill risken att man helt enkelt bestämmer koordinaterna fel. Detta gör det förstås svårare för andra botanister att återfinna en lokal enbart med hjälp av de angivna koordinatuppgifter.

Med en GPS-mottagare får man lägeskoordinaterna, höjdangivelse och tid på en display. Positionen kan presenteras i flera olika format, t.ex. latitud/longitud, UTM eller andra koordinatformat. Läget anges med en noggrannhet på 50-100 m. Med en så kallad differentiell GPS (DGPS) kan läget anges med en noggrannhet ned till 2 meter. Höjdfelet kan vara 150-300 m och därför är den angivelsen tyvärr tämligen oanvändbar i inventerings-

sammanhang. I GPS-mottagaren kan man lagra läget för upp till 29 olika positioner. Avståndet mellan de olika positioner kan sedan beräknas av GPS-mottagaren.

En begränsning som kan vara värd att beakta vintertid är att de tekniska specifikationerna anger drifttemperaturen till mellan -10°C och +60°C.

GPS-mottagaren har tidigare varit tämligen dyra (minst 5000 kr), men priserna har sjunkit rejält. Magellan GPS 2000 som saluförs av Team Sportia:s butiker kostar 3300:-, inklusive svensk instruktionsvideo och en svensk manual, enligt den svenske generalagenten Axhede & Hansson i Västra Frölunda, tel. 031-29 22 11. En "spänningsmodul" kostar 960:- (om man vill plugga in den i ett vägguttag). Vikt (283 g) och storlek (167 x 58 x 33 mm) påminner om en mobiltelefon. Batterierna klarar 17 timmars drift. Det bör tilläggas att det även finns andra modeller. Ett informationsblad nämner Trailblazer och Trailblazer XL "speciellt anpassade för jägare, vandrare, fiskare..."

Mottagaren har ej testats av redaktionen, men det förefaller som att den skulle kunna vara ett värdefullt hjälpmedel i Norrlandsterräng.

Något om en redaktörs vedermödor

Bengt Stridh

Det hade inte hänt mig förut. Ett nummer av VÄX hade sänts i retur därför att mottagaren inte ville ha det. "Hej! Jag vet inte om och hur vi har betalat denna tidskrift men från och med i år skulle vi vilja säga upp prenumerationen, vänliga hälsningar ...censur...., Nordanstigs kommunbibliotek, Bergsjö".

OK, det är hårda ekonomiska tider så jag sände skriften i retur med följebrevet "Hej ...censur...! Visst skall Nordanstigs kommuninnevånare läsa VÄX! Tidskriften är tillsammans med GLOF:s Fåglar i X-län de enda naturtidskrifter som regelbundet ges ut i länet, vad jag vet. GÄBS bjussar därför på en prenumeration på obestämd framtid. Om du bedömer att ni något år har råd att betala en prenumeration så är ni välkomna att göra det. Du kan väl låta inbetalningskortet ligga kvar i tidningen utifall att någon läsare blir sugen på att prenumerera på VÄX."

Döm om min förvåning när tidningsf-n kom i retur **en gång till**. Nu med texten "Kära Bengt Stridh! Det är just för att Nordanstigs kommuninnevånare inte läser VÄX som vi har tagit bort den ur beståndet. Och skulle någon vilja läsa den i framtiden har vi fin fjärrlåneservice mellan biblioteken i länet. Om GÄBS vill får naturligtvis GÄBS bjussa på materiel till kommunens pappersinsamling för där kommer VÄX att hamna! Men: missförstå oss inte. TACK för den vänliga tanken, ...censur...".

Kupp i Bergsjö

Inte vet jag hur man vet att ingen läser VÄX på Nordanstigs kommunbibliotek. Vad gör vi då åt det? Jo, enkelt! Alla GÄBS:are som har vänner i Nordanstigs kommun uppmanas att be dem att gå in på Nordanstigs bibliotek och fråga efter nr 1/1995 eller senare av VÄX. Du som redan är GÄBS:are och bor i närheten av Bergsjö kan för övrigt också ta en runda till bibliotek och fråga efter VÄX.

Citat ur Nationalencyklopedin

"**Nordanstig**, kommun i Hälsingland (Gävleborgs län); 1399 km², 11400 inv. (1993). N., som är beläget vid Bottenhavet, genomkorsas av Europaväg 4. Centralort är Bergsjö.

Natur. Innanför en milsbred, låglänt kustremsa sträcker sig en storkuperad urbergsterräng. Berggrunden består huvudsakligen av gnejsgraniter med ett stråk av diabas v. om Gnarp. De barrskogklädda höjderna i väster når dryga 500 m.ö.h. och täcks av morän med myrmark i sänkorna. De östliga höjdryggarna ligger under högsta kustlinjen och utgörs huvudsakligen av kalt berg. Här dominerar finkorniga sediment i sänkorna, med några större öppna och uppodlade områden, t.ex. vid Gnarp och Bergsjö. Rullstensåsen Harmångeråsen bildar ett delta vid Hassela och fortsätter mot öst-sydöst till kusten vid Strömsbruk."

Tja... En neutral beskrivning av *geologin*. Men var är växterna, djuren etc? Här fyller VÄX och FIX sin plats, även i Nordanstig!

Svenska botaniska föreningar

Bengt Stridh

Har du svårt att hitta en förening för ditt botaniska intresse? Studera då följande förteckning, hämtad ur Svensk Botanisk Tidskrift (SBT) 1/1995, s 60-64. I SBT hittar du information om adress, tidskrifter, projekt, möten och medlemsavgift.

Svenska botaniska föreningen
Svenska växtgeografiska sällskapet
Sveriges mykologiska förening
Svenska ticksällskapet
Mossornas vänner
Nordisk lichenologisk förening
Svensk lichenologisk förening
Lunds botaniska förening
Föreningen Blekinges flora
Föreningen Smålands flora
Vetlanda botaniska sällskap
Botaniska sällskapet i Jönköping
Ölands botaniska förening
Gotlands botaniska förening
Projekt Hallands flora
Botaniska föreningen i Göteborg
Föreningen Bohuslans flora
Uddevalle botaniska förening
Västergötlands botaniska förening

Östergötlands naturhistoriska förenings botanikgrupp
Dalslands botaniska förening
Värmlands botaniska förening
Örebro läns botaniska sällskap
Botaniska sällskapet i Stockholm
Botaniska sektionen i Uppsala
Dalarnas botaniska sällskap
Gävleborgs botaniska sällskap
Projekt Jämtlands flora
Västerbotten läns botaniska förening
Projekt Norrbottens flora

Botanikinformation finns numera även på Internet. Läs mer om detta på annan plats i detta nummer.

När kommer landets första telefon-svarare med botaniknyheter?

Manusstopp

10 januari 1996

Blomprat

Under denna rubrik hoppas vi även fortsättningsvis kunna skriva korta notiser om sådant som kan vara av intresse för GÅBS läsare. Skicka gärna några rader till redaktionen om sådant du tycker skall vara med.

Gästrikland har blivit större!

När landskapsgränserna har studerats närmare av Stefan Ericsson, Umeå, och Lantmäteriverket i samband med en ny atlas har det visat sig att Gästrikgränsen justerats något i jämförelse med den som Gästrikfloraprojektet använt. Delar av Tinäset ligger nämligen i Gästrikland. Kanske ger det chanser till nya fynd! Håll utkik efter till exempel bågsäv *Scirpus radicans*.

För Hälsingland har granskningen inte gett några ändringar. *PS.*

Miljöpris till Bert Andersson

Bert Andersson, Borlänge, har tilldelats ett miljöpris på 10000:- av Borlänge kommun. Miljönämndens motivering för priset var "Bert har på ideell basis tillbringat hundratals timmar i Borlänge skogar för att leta efter hotade arter, särskilt värdefulla naturvårdsobjekt. Resultatet är ett imponerande faktamaterial, nödvändigt som underlag i ett fungerande kommunalt miljöarbete. Bert har genom sitt fantastiska arbete

starkt bidragit till att kommunens naturvårdsinsatser är effektiva även i kommande planer, till exempel landskapsplaneringsförsök, finns Bert med som central resursperson."

Bert är väl så aktiv i Hälsingeskogarna, med Lövingen, nordväst Opplisjön, som bas. När red. språkade med Bert under en av de sista dagarna i september berättade han att en avverkningsanmälan lämnats in på ett ur naturvården värdefullt, privatägt, granskogsområde på 8 hektar vid Gussjövallsberget, väster om sjön Hennan. Där finns flera hotade växtarter och även häckande duvhök. Som så många gånger förr hamnar man i den tråkiga situationen att det är ekonomin som kan bli styrande. En representant för länsstyrelsen hade uppskattat hektarpriset till 150.000 kr! Vi håller tummarna för att Bert och länsstyrelsen med gemensamma krafter lyckas få området skyddat. *BS.*

Miljöstipendium till Åke Ågren

Åke Ågren har fått årets miljöstipendium på 5000 kr från miljö- och hälsoskyddsnämnden i Söderhamns kommun. Han får stipendiet "för uppoffrande arbete inom flera naturprojekt, bland annat naturatlas för Söderhamn". *BS.*

Mats Wedin till London

GÄBS:aren Mats Wedin som för en tid sedan disputerade i Uppsala har erhållit en forskartjänst vid Natural History Museum i London, från och med 1 februari 1996 och 3 år framåt till att börja med. Där kommer han att arbeta med dokumentation med hjälp av DNA-teknik. Dessförinnan väntaren "post doc" vistelse i Österrike. *BS.*

Många nya namn i SBF

Vid Svenska Botaniska Föreningens årsmöte på Öland i juni valdes följande styrelse för 1996:

Roland Moberg, Uppsala (ordförande)

Mora Aronsson, Märsta (vice ordförande,

nyval, tidigare styrelseledamot)

Göran Lundeberg, Lidingö (kassör)

Evastina Blomgren, Kungshamn (sekreterare, nyval, tidigare styrelseled.)

Margareta Edqvist, Nässjö (nyval)

Stefan Ericsson, Umeå

Thomas Karlsson, Stockholm

Mats Karström, Vuollerim (nyval)

Bengt Oldhammer, Orsa (nyval)

Kjell-Arne Olsson, Kristianstad (nyval)

Bengt Stridh, Västerås (nyval, tidigare sekreterare)

Ulf Swenson, Uppsala (nyval)

I valberedning blev det idel nyval:

Nadja Niordson, Västra Frölunda (sammankallande)

Arne Anderberg, Stockholm

Peter Ståhl, Gävle. *BS.*

Ny redaktör för SBT

Stefan Ericsson är från och med 1 januari 1996 ny redaktör för Svensk Botanisk Tidskrift. Han efterträder då Thomas Karlsson som började som redaktör 1976. *BS.*

Skicka dina blombilder till SBT!

Låt säga att det i Sverige finns 100 blombilder som vardera har 100 publicerbara bilder. Det gör 10000 bilder. Var snäll och skicka dem till Svensk Botanisk Tidskrift (SBT). Då dröjer det 1667 år innan vi behöver skåda en fågelbild på omslaget till SBT igen (SBT 4/1995 visade en mindre strandpipare på omslaget. SBT utkommer med 6 häften per år). *BS.*

Ny rödlista

I våras kom den nya boken om "Rödlistade växter i Sverige 1995", utgiven av ArtDatabanken i samarbete med Naturvårdsverket. Skriften är rejält utökad jämfört med "Hotade växter i Sverige 1990". Den är nu på hela 272 sidor, där den största delen består av korta artfakta för alla arter. Dessutom har kransalger tillkommit. Hela 27 av de 33 svenska arterna av kransalger är rödlistade. Ingen annan växtgrupp kan uppvisa motsvarande andel rödlistade arter.

Boken hör självklart hemma i var botanists ryggsäck. Det kan bland annat köpas från Sveriges Lantbruksuniversitet och Naturvårdsverket. *BS.*

Slåtter på Römaren

Slåttern på Römaren, som förra året blev inställd på grund av brist på gräs efter den stora torkan, gav i år desto rikare skörd. Öns stugförening har nu gjort till tradition att hålla årsmöte i samband med slåttern och en stora skara sommarstugeägare, under ledning av Berit och Gustav Larsson, klarades ängen av på några timmar och kunde sedan ägna sig åt medhavda kaffekorgar och föreningsangelägenheter. *GN.*

Succésåtter på Remman

Årets åtter på Remman, Ljusdals fg, blev en dundrande succé. Hela 25-talet personer deltog under lördagen, vilket gjorde att så gott som allt åtterarbete på den drygt 1 ha stora ängen var klart kl. 19. Rekord! Det var första gången åttern i klarats av på en dag. En nyhet för i år var att en bonde tog tillvara höet. Vädret var strålende. Varmt och vindstilla. Den fuktiga luften gjorde att blev svettigt.

441 **fålgentianor** var den näst högsta siffran på Remman sedan åtterstarten 1988. 116 blommande **brudsporrar** var nytt rekord. 11 **låsbräken** var också nytt rekord. Det var också extra mycket fjärilar. Vitfläckiga guldvingar fanns i stort antal och där flög blåvingar, pärlemorfjärilar och skogsgräsfjäril. *BS.*

ALU

GÄBS ALU-arbetare Bo Norell har jobbat med inläsning av hälsingekrysslisor och inventerat i Gästrikland. *PS.*

Botanikdagarna på Öland 1995

Svenska Botaniska Föreningens årliga botanikdag har hölls i år på Öland, den 28 juni - 1 juli. GÄBS:are som förkovrade sig var Gunni Hedkvist, Göran Odmark, Bengt Stridh och Åke Ågren. *BS.*

Botanikdagarna 1996

Svenska Botaniska Föreningens botanikdag har under de två senaste åren i Abisko respektive på Öland varit omåttligt populära. Lottning har fått tillgripas för bestämma vilka som skall få chansen att vara med. Därför finns all anledning att vara ute i god tid med anmälningar till botanikdagarna 1996, som kommer att hållas i Värmland under mitten av juli. Håll utkik i kommande nummer av Svensk Botanisk Tidskrift för detaljer angående anmälningen. Du vet väl att du som är medlem i GÄBS automatiskt är medlem i SBF och att du därmed får delta i botanikdagarna.

Enligt väliniterade källor uppges att det funderas på vissa förändringar av botanikdagarna. Kritik har riktats mot botanikdagarna i dess nuvarande tappning för att alltför mycket ha betoning av artrallyn, där det gäller att se så många ovanliga växter som möjligt på så kort tid som möjligt. Därför har förslag kommit om att hålla kurser och inventeringar i samband med botanikdagarna. Vi väntar med stor spänning på det som komma skall i Värmland! *BS.*

Natur i Sandviken

Red. bevistade Gysinge Wårdshus för en tid sedan. Där fanns boken *Natur i Sandviken* att köpa för det facsila priset av 20 kr. Boken, som gavs ut 1989, innehåller 69 svartvita foton i A4-storlek, med vanligen enordiga bildtexter. Fotografer är Lars Andersson, Håkan Klang, Björn Film och Börje Olsson. Foton håller en genomgående hög kvalitet.

Botanisten finner foton på mosippa, ekorrbär, linnea, svedjenäva, ängsull, ängsklocka, liljekonvalj, knärot, (gul) parasollmossa, skvattram, "svamp" och "liten" (svamp). Nog blir man lite nyfiken var mosippa, svedjenäva och knärot är fotade, men tyvärr saknas angivelse av platser för foton. *BS.*

Slätter triathlon

För att popularisera ängsslätter bland ungdomen finns funderingar om att nästa år utlysa ett slätter-triathlon. Som sig bör i ett triathlon så är det tre grenar. Lieslätter, slätterbalkkörning och räfsning. Gemensam start görs med obrynade liar. Deltagarna får alltså starta triathlon med att bryna liarna. Kraftiga handskar är obligatoriska, för att undvika alltför stora blodflöden. Pluspoäng ges till den som finner låsbräken. Avdrag ges om den tävlande slår ner blommande fältgentiana. Fri trimning gäller för slätterbalken. På de riktigt svåra banorna är ängen kuperad, rikt besmyckad med stenar och beväxt med ymniga bestånd av stagg. *BS.*

Angående slätter hat-trick

Såvitt redaktionen känner till var det ingen som lyckades genomföra ett slätter hat-trick under helgen 29-30 juli. Chansen fanns att vara med på slätter vid Remman ("Ljusdal"), Andersvallen (Järvsö), Römaren och Hade strandäng. *BS.*

The surf is up folks

Näturfar'n (best@secrc.abb.se)

I Apple-menyn på min Mac har jag skapat en alias-mapp med de mest använda programmen och filerna. Därifrån kan jag lätt starta surfarprogrammet Netscape för att komma ut på Internet och World Wide Web (WWW). Mosaic är ett annat vanligt surfarprogram Netscape har jag hämtat med Fetch på ftp.slu.se. Jag väntar en stund under tiden att datorn ansluter sig till Nätet. 40-50 miljoner människor uppskattas använda Nätet, varje dag. Därför kan det bli en smula långsamt ibland.

Så sker undret, igen. När jag anslutit mig via ett lagrat "bookmark" så får jag se Fytotekets hemsida ("home page") som har adressen <http://ups.fyto.uu.se/fytotek/index.html>:

Welcome to the BOTANICAL MUSEUM
(Fytoteket) at UPPSALA UNIVERSITY
Sweden

Abbreviation: UPS

Address: Villavägen 6, S-752 36 Uppsala,
Sweden

Phone: +46 18 182790

Fax: +46 18 508702

Email: fytoorm@fyto.uu.se

This is the catalogue of the Botanical Museum
in Uppsala.

You may access it in two modes:

1. Simple mode.

2. A bit more advanced mode.

3. Information on the Botanical Museum

You may also look in the fdb manual

PLEASE NOTE that unregistered users are only permitted to see a subset of the database.

Jag klickar en gång på den blåa texten simple. Simsalabim, så kommer ett frågeformulär.

Search in the FYTOTTEK database

Get help or fill in the form below and **Submit Query** when ready

Frågeformuläret består av rutor där man fyller i vad man vill söka efter. Jag väljer Province från menyn i ruta 1, väljer Equals från menyn i ruta 2 och skriver in H[älsingland i ruta 3. Surfarvärlden har inga åäö. Låt oss se vad en Arnold samlat. På rad 2 väljer jag väljer Collector, Equals och skriver in Arnold Larsson. Sedan klickar jag på knappen Submit Query. Datorerna jobbar. Snart kommer resultatet.

Your query gave 85 hits.

Document_number

34661

SPecies

Carex elongata

Family Cyperaceae

Country

SWEDEN

Province

HäLSINGLAND

Collector

Arnold Larsson

Year 1988

Herb-Namn

Carex elongata

Jo jag tackar. Arnold har 85 kollektioner i herbariet, varav den första ses ovan. Gör ett nytt försök med A. Larsson. 8 "hits". Ytterligare ett försök med "Contains" Larsson ger 93 "hits". Det finns med andra ord inga andra Larsson-kollektioner än Arnolds som är datorlagrade. När jag söker på enbart Hälsingland får jag svaret:

Too many hits, >500, specify question!

Too many (1467) hits, specify question!

Det verkar med andra ord finnas 1467 datorlagrade kollektioner från Hälsingland i databasen. En ny sökning visar (överraskande) att 951 av dem är äldre än från 1980. Jag går vidare och finner att 8 kollektioner av lavar från Åke Ågren är det som är inlagt från 1995. Av 44 kollektioner från 1994 är 4 från Gunnar Ersare (varav 2 tillsammans med Staffan Nilsson), 13 från Arnold Larsson och 27 från Åke Ågren.

Surfa vidare

Jag fortsätter att surfa, genom att gå in på WWW Sites of Interest to Botanists (<http://meena.cc.uregina.ca/~liushus/bio/botany.html>). Under "New" finner jag Göteborgs Botaniska Trädgård. Hemsidan har överst ett foto och därunder texten:

The Göteborg Botanical Gardens

The Göteborg Botanical Gardens are located 2 km from central Göteborg, next to Slottsskogen, and are frequently visited by the residents of the city.

You will find four groves that create a varied landscape: a rose garden, bamboo grove, Japanese grove, spice garden, a café and a restaurant, as well as excellent panoramic viewpoints and nice walks. There are hothouses which contain a collection of tropical orchids (about 1500 species) blooming from February to April.

The Botanical Gardens are open daily from 9 am to dusk, and there is no entrance fee.

Denna sida ingår i allmän turistinfo om Göteborg, gjord inför VM kan man gissa. Jag surfar vidare. Söker efter Stockholm i WWW Sites of Interest to Botanists och finner Bergianska Trädgårdens lite märkliga sida, där man måste klicka på texten

Bergianska Trädgården/The Bergius Botanical Garden, Stockholm

för att komma vidare till en sida med 3 foton och texten:

The origin of The Bergius Botanical Garden was a donation to the Royal Swedish Academy of Sciences by the brothers Peter Jonas and Bengt Bergius (The Bergius Foundation). Their estate, with adjoining garden was to serve as a garden school, and a basis for botanical research.

In 1885, the activity was moved to its present location in Frescati, where professor Veit Wittrock laid out the Botanical Garden.

The Bergius Foundation is still a part of the Royal Academy of Sciences, while the responsibility for the Botanical Garden was

transferred to the Swedish government in 1977, to become the Stockholm University Botanical Garden. Today its actions are mainly directed towards being used in the education in botany at the university, but it is open to the public, and it will still serve as a source of knowledge and recreation to all its visitors.

The Tropical greenhouse was closed 1994, and the new Edvard Anderson conservatory, opened in spring 1995, also includes tropical departments.

The Edvard Anderson conservatory
The Japanese pond
The Victoria greenhouse

Om man vill kan ytterligare information fås om de tre understrukna ämnena. Men jag börjar nu bli lite trött och avslutar därför surfandet.

Sammanfattning

Annorlunda uttryckt kan man kort och gott säga att om du har en dator, ett modem (som gör att din dator kan ta emot och sända information via telenätet) och ett program som gör att du kan navigera (surfa) på det världsomspännande datornätet Internet så kan du var du än befinner dig i världen (till exempel Oppli, Gävle eller Seal Beach i Los Angeles) gå in i Uppsalaherbariets databas och söka efter olika kollektioner!

Du kan förstås söka efter mycket, mycket, mycket, mycket annat mer eller mindre (o)väsentligt också (se exempel ovan), förutom att du förstås också kan skicka vanliga e-mail (datorpost) och faxa via datorn.

WWW Sites of Interest to Botanists

<http://meena.cc.uregina.ca/~liushus/bio/botany.html>

Last updated August 24, 1995 (Nedan följer ett utdrag av hemsidan)

A

AatDB: An Arabidopsis thaliana Database
Academy of Natural Sciences, Philadelphia
Acta Botanica Mexicana
African Violets from Aggie Horticulture
Ag-Links
Agriculture, WWW Virtual Library, NC State University
AgriGator, Agricultural and Related Info
Agronomic Information Across the U.S.
American Association of Botanical Gardens and Arboreta
American Bamboo Society
The American Botanical Council
American Hemerocallis Society
American Horticultural Society
American Institute of Biological Sciences (AIBS)
American Orchid Society
American Orchid Society Culture Sheets
American Phytopathological Society

American Society for Horticultural Science
American Society of Plant Physiologists (gopher)
American Society of Plant Physiologists, Midwest Section
Andean Botanical Information System (ABIS)
Angiosperm-families in DELTA (DEscription Language for TAxonomy): US site | Australia site
Angiosperm Images, University of Wisconsin
Argentina Poaceae Catalog, Missouri Botanical Garden (gopher)
Arizona Nature Conservancy
Arnold Arboretum
Atlas Florae Europaeae
Australian Mosses Catalog (gopher)
Australian National Botanical Gardens Herbarium
Australian Plant Name Index (ERIN)
Australian Environmental Resources Information - Biodiversity at the Species Level - Flora
Australian Journal of Plant Physiology
Australian National Botanic Gardens

B

Baltic Sea Algaline, Finnish Institute of Marine Research
 The Bartlett Arboretum
 BeanRef
 BG-Map Botanical Garden Mapping System
 BGSU - Algal Microscopy and Image Digitization
 BIDS ECOFLORA Service (Flora of British Isles)
 Bilder ur Nordens Flora - Pictures from "Nordens Flora"
 Bilingual Botanical Information Systems (BBIS)
 Bio-Pictures provided by Marco Bleeker
 Bio-wURLd
 BioBox Wonder World
 Bioclimatologia
 Biodiversity and Biological Collections WWWs (Botany)
 Biological Image Archive, Cornell University
 A Biologist's Guide to Internet Resources by Una R. Smith 1993
 Biology Education Software
 BIOSCI/bionet Electronic Newsgroup for Biology
 BIOSIS
 Botanic Gardens Conservation International (BGCI)
 Botanical Collectors
 Botanical Dermatology Database (BoDD), UK
 Botanical Electronic News (BEN)
 Botanical Inventory of Taiwan
 Botanical Museum of the National Gardens, Athens (gopher)
 Botanical Museum, Uppsala University, Sweden
 Botanische Staatssammlung München
 Botanischer Garten der Christian-Albrechts-Universität zu Kiel,
 Germany
 Botanisches Garten der Universität Heidelberg, Germany (gopher)
 Botanisches Garten der Universität Hohenheim, Germany
 Botanisches Garten Universität Leipzig, Germany
 Botany Gophers - Stanford
 Botany Newsgroup
 Botany Subject Guide, SLIS, University of Alberta
 Boyce Thompson Southwestern Arboretum
 Brazilian Botany
 Brazilian Fungi
 Brazilian Herbaria, Base de Dados Tropical
 British Cactus and Succulent Society
 British Trees
 Brooklyn Botanical Garden
 The Butchart Gardens, Victoria, B.C.

C

The Cactus and Succulent Plant Mall
 California Academy of Sciences WWW Server
 California Academy of Sciences Botany Department (Gopher)
 California Flora Database
 California State University Stanislaus Botany 3700 Home Page
 Canadian Biological Server/Pages by Shunguo Liu

Canadian Orchid Congress
 CANOE PLANTS Introduction & Contents by Lynton Dove White
 Capsicum Information by Mike Bowers
 Carnivorous Plant Database
 Carrefour BIODIDAC Home Page
 Central Ontario Orchid Society
 Ceratopteris - A Simple Model Plant System
 Chinese Ecosystem Research Network & Chinese Biodiversity Information System
 Cliff Ecology Research Group, University of Guelph, Ontario, Canada
 CoLib Project
 A Collection of Botany Related URL's by Raino Lampinen
 Collection of WWW sites of biological interest by Peter Fabian
 Connecticut College Herbarium
 Costa Rica's National Biodiversity Institute Herbarium
 Country Reports on the State of Plant Genetic Resources by FAO
 CSUBIOWEB Images by Steven J. Wolf
 Cucurbit Genetics Cooperative
 The Cyber-Plantsman by Barry Glick

D-F

Daylilies Growing Along the Information Highway
 The Daylily Place
 Dendrome Project
 Department of Biology Herbarium (TAMU)
 Desert Vegetation (Eastern Mojave Desert, California, USA) by Tom Schweich
 Detailed Family Descriptions
 Devonian Botanic Garden, University of Alberta
 The Diemerzeedijk by Marco Bleeker
 The Eddy Arboretum, Institute of Forest Genetics
 Electronic Orchid Greenhouse by Charles Marsh
 EnviroPlants Research
 Eucalypt Collaborative Data Set Project
 European Plants (Marco Bleeker's Home Page)
 Evolution Newsgroup
 Farlow Diatom Collection, Harvard University (gopher)
 Finnish Museum of Natural History, Botanical Museum (H)
 Finnish Vascular Plants and Floristic Literature
 Flora del Paraguay
 Flora of Australia
 Flora of China
 Flora of Europe - a Photographic Herbarium
 Flora Malesiana, Leiden
 Flora Mesoamericana
 Flora of Missouri Checklist (gopher)
 Flora of Mt. Kinabalu, Malaysia
 Flora of North America
 Flora of Peru Checklist, gopher
 Flora of the Venezuelan Guayana (gopher)
 Florida Wildflower Page by Michael E. Abrams
 Forest Genetics and Tree Breeding - WWW Virtual

Rättelser

Nr-schabbel

Den uppmärksamme läsaren noterade att det i det förra numret av VÄX överst på sidorna råkade stå 1/1995 istället för det riktiga 2/1995. *BS.*

Kalendarium-schabbel

Redaktionen beklagar att Åke Ågrens bidrag till Hälsinglands kalendarium föll bort i förra numret av VÄX. *BS.*

Ängsklint var svartklint

I VÄX 2/90 angavs att ängsklint var funnen i Bredåker, Bergsjö fg. När klintplantan så småningom blommade visade det sig vara **svartklint**. Svartklinten finns fortfarande kvar, det är fortfarande bara en planta och det är den hittills enda kända förekomsten i Hälsingland.

Denna fadäs fick till följd att ängsklint istället för svartklint fått en prick i nordöstra Hälsingland i Den Nordiska Floran, eftersom Stefan Ericsson nogsamt läst igenom all de lokala botaniska tidskrifterna för att kunna presentera färska kartor i floran.

Som **första** skrift i Sverige presenterar vi ett *komplett korrektur-set* för att

återställa ordningen på kartorna i Den Nordiska Floran. Klipp ut den svarta pricken nedan och klistra in den på svartklint i Den Nordiska Floran. Den vita pricken klipper du ut och sätter över pricken för ängsklint i Hälsingland i Den Nordiska Floran.

svart prick: •

vit prick:

Det kan tilläggas att detta kompletta korrektur-set genom sin genomtänkta konstruktion även kan användas på andra liknande fall och att det inte på något vis är begränsat till enbart hälsingekorrektioner. *BS.*

Gävleborgs Botaniska Sällskap (GÄBS)
Lokalförening till Svenska Botaniska Föreningen

Medlemsregister september 1995

196 medlemmar varav 10 familjemedlemmar

GÄBS behöver ditt stöd.
För bara 25 kr blir du familjemedlem i GÄBS
(som familjemedlem får du ingen tidskrift)

Adressändringar sänds till Bengt Stridh

Johan Abenius	Svedviksvägen 29	149 43	Nynäshamn
Inggrid Alm-Elmeborg	Sandhamnsgatan 42E, 2 tr	115 28	Stockholm
Bert Andersson	Fabriksgatan 8	784 68	Borlänge
Folke Andersson	Postvägen 121	820 22	Sandarne
Gullan Andersson	Åkerslundsvägen 18	810 22	Årsunda
Gunnar Andersson	Ängsvägen 4	826 35	Söderhamn
Magnus Andersson	Lärkvägen 6	822 31	Alfta
Bo Appel	Dalgatan 1B	824 00	Hudiksvall
Mora Aronsson	Rymdgatan 71	195 55	Märsta
Mats Axbrink	Blockvägen 34 B	824 34	Hudiksvall
Gunnar Bakken	Barrvägen 1	803 25	Gävle
Björn Belfrage	Fjärde Tvärgatan 51	802 82	Gävle
Berit Bellander	Furumovägen 17F	806 41	Gävle
Berit Berglund	Glaciärvägen 3	806 33	Gävle
Magnus Bergström	Stortjärnan 9286	762 96	Rimbo
Anders Bertilsson	Bäcksholm	565 91	Mullsjö
Lars Björs	Skälbo 4158	820 40	Järvsö
Sigvard Bodin	Snarböle 3494	826 94	Norråla
Gunnar Bodlund	Kaptensgatan 9A	826 57	Söderhamn
Roland Borgström	Floravägen 3 G	437 31	Lindome
Lennart Bratt	Linnevägen 23A, 1 tr	791 32	Falun
Harald & Greta Brodin	Storgatan 27 B	824 31	Hudiksvall
Kerstin Bryntse-Andreassen	Slätthöjdvägen 5	816 92	Lingbo
Carl-Eric Carlsson	Föränge 1067	820 40	Järvsö
Berndt Carrington	Hästbergssringen 18	791 36	Falun
Börje Cedermarck	Norrlandsvägen 73C	821 36	Bollnäs
Birgitta Classon	Västra Vägen 28A	803 24	Gävle
Anna Dahlbeck	Hålsjö 8484	820 64	Näsvisen
Nils och Ingegerd Dahlberg	Regementsgatan 30	831 35	Östersund
Anne-Marie & Göran Dahlbäck	Gråbergsvägen 20	805 95	Gävle
Bengt Danielsson	Kremlevägen 3	756 46	Uppsala
Per-Erik Danielsson	Sunnerstavägen 7	821 41	Bollnäs
Anders Delin	Gävlevägen 55B	811 31	Sandviken
Ingemar Echard	Älvkarhed 221	828 95	Viksjöfors
Janne Edelsjö	Kadettgatan 5	113 33	Stockholm
Malte och Gunnel Edman	Långängesvägen 2	820 10	Arbrå
Göran Edström	4:e Tvärgatan 1	814 40	Skutskär
Joakim Ekman	Odengatan 35A	633 52	Eskilstuna
Torbjörn Eliasson	Pl 407D	820 50	Los
Roger Englund	Kamomillgatan 1	754 47	Uppsala
Åke Englund	Ordensgatan 11A	820 10	Arbrå
Elsa Eriksson	Pl 74	828 93	Voxnabruk
Gun-Britt Eriksson	Box 11056	800 11	Gävle
Gunnar Eriksson	Kuppbolsvägen 82A	804 29	Gävle
Sten Eriksson	Tuvstarrvägen 32	806 36	Gävle
Gunnar Ersare	Ringvägen 2	820 60	Delsbo
Gunnar Flygh	Bergkantsgatan 10C	653 42	Karlstad
Lars-Henrik Forssblad	Tingsvägen 11	824 31	Hudiksvall
Signe Frank	Flästa 3718	820 10	Arbrå
Kajsa v Friesen-Grapengiesser	Snäre 191	827 92	Ljusdal
Sven Erik Färlin	Håvra 348	820 42	Korsikrogn

Lennart Glans	Tjärnvägen 1	824 34	Hudiksvall
Hans Granegård	Tallbacksvägen 31D	811 41	Sandviken
Nils Grönberg	Kaveldunsvägen 40	806 36	Gävle
Mats Gustafsson	Prästgårdsgatan 19A	752 30	Uppsala
Erik Göthner	Lugnvägen 6	816 30	Ockelbo
Lars Åke Haller	Idungatan 4	802 67	Gävle
Jens och Carina Hansen	Bondarv 2242	820 40	Järvsö
Jan Hassner	Rådhusgatan 25	827 33	Ljusdal
Arne Hedblom	Alvägen 2	822 31	Alfta
Pia Hedblom och Stefan Flodin	Rävpasset 13B	803 35	Gävle
Gunni och Per Hedkvist	Främlingshemsvägen 18	810 22	Årsunda
Pär Hedwall	C.D. Ekmansväg 4	820 23	Bergvik
Birgitta Hellström	Ringvägen 35	810 41	Forsbacka
Bengt Hemström	Östanåvägen 13B	810 70	Älvkarleby
Bo Henriksson	Gamla Landsvägen 5	828 34	Edsbyn
Elisabeth Hermansson och Victor Li	Myra 2276	820 40	Järvsö
Ann-Margret Hildebrand	Herrgårdsgård 6	803 25	Gävle
Mats Hindström	Märgelvägen 14A	802 57	Gävle
Barbro Holma	Blockvägen 29 III	824 34	Hudiksvall
Hans Hultin	Sickervägen 7	805 97	Gävle
Gösta Hällhoff	Vänortsvägen 37, 2tr	824 41	Hudiksvall
Stig Höglblom	Hantverkargatan 32	813 30	Hofors
Johan Höijer	Ångsullsvägen 7	806 36	Gävle
Per-Gunnar Jacobsson	Ringvägen 41	820 60	Delsbo
Erling Jirle	Måsvägen 10B	227 33	Lund
Maj Johansson	Pl 682	820 46	Ramsjö
Marianne Johansson	Pl. 2812 A	733 91	Sala
Birger Jonsson	Fältspatsvägen 46	806 31	Gävle
Fredrik Jonsson	Gundbo 81	822 92	Alfta
Gun Jonsson	Fältspatvägen 40, 2 tr	806 31	Gävle
Hans Jonsson	Hygabacka 2B	828 34	Edsbyn
Leif Jonsson	Per-Ersgård 4	820 10	Arbrå
Margareta Jubel	Siggebodavägen 2A	814 30	Skutskär
Sigurd Jönsson	Nordanågatan 8	822 31	Alfta
Lennart Karlén	Rödsippsstigen 1	153 31	Järna
Thomas Karlsson	Kulramsvägen 3C	224 67	Lund
Mats Karström	Alstigen 9	960 30	Vuollerim
Olle Kellner	Länsstyrelsen Gävleborg	801 70	Gävle
John-Erik Klaar	Ljungvägen 7	820 22	Sandarne
Gunborg Lantell	Tenngatan 8	811 52	Sandviken
Arnold Larsson	Johannesberg 3465	820 60	Delsbo
Bengt MP Larsson	Johannesbäcksg 80B, 2tr	754 33	Uppsala
Berit Larsson	Holmsundsvägen 23	804 29	Gävle
Lars Larsson	Skolhusgatan 25	826 31	Söderhamn
Leif Larsson	Långgatan 79	822 31	Alfta
Ove Lennström	Åkerslundsvägen 93	810 22	Årsunda
Gunnar Lenströmer	Häcklingevägen 28	818 91	Valbo
Anders Lindblad	Kalvagsgatan 1B	824 32	Hudiksvall
Anders Lindqvist	Floravägen 4A	841 32	Ånge
Erik Ljungstrand	Järkholmsvägen Pl 614	436 56	Hovås
Birgitta och Per-Owe Loock	Svangatan 4D	803 46	Gävle
Bertil Lund	Ringarstigen 29	804 26	Gävle
Gunnar Lundblad	Kanikebolsgratan 20	742 36	Östhammar
Åke Lundblad	Televägen 3	814 31	Skutskär
Bengt-Olof Lundinger	Jälgargatan 7	802 64	Gävle

Stig Magnusson	Rävpasset 7C	803 35	Gävle
Per Mellström	Wijberget 10	816 30	Ockelbo
Ingegerd Mickelz	Björkhamreg. 10 D	821 31	Bollnäs
Per-Erik Modd	Östergatan 1B	821 42	Bollnäs
Gunnar och Karin Nilsson	Vågskrivargatan 1A	803 20	Gävle
Lars och Lisa Nilsson	Wijberget 18	816 30	Ockelbo
Tage Nilsson	Näckrosvägen 9	286 72	Åsljunga
Nadja Niordson	L. Grevegårdsvägen 25	426 55	Västra Frölunda
Jan Nodén	Norrbågen 39B	806 34	Gävle
Anders Nordin	Idungatan 15	195 51	Märsta
Lars-Thure Nordin	c/o Dorlin Karlshöjd 2010	395 90	Kalmar
Bo Norell	Tredje Tvärgatan 24A	802 84	Gävle
Ingrid Norlén	Flemminggatan 29, 3tr	802 55	Gävle
Berndt Nyberg	Grän Rasbo	755 96	Uppsala
Sören Nyström	Tansålgatan 10	784 43	Borlänge
Göran Odelvik	Odlingssvägen 10, 3 tr	147 50	Tumba
Göran Odmark	Källgatan 2	826 30	Söderhamn
John Ohlanders	Knyssla 380	820 12	Rengsjö
Stefan & Elisabeth Olander	Björkhamregatan 8D	821 31	Bollnäs
Bengt Oldhammer	Oljonsbyn 5290	794 92	Orsa
Christina Olmars	Hofra 271	820 42	Korskrogen
Eva Olsson	Pl 4238A Sjövästa	820 40	Järvsö
Karin Olsson	Pl 1008	820 41	Färila
Kenneth Olsson	Åsgatan 6	827 35	Ljusdal
Per-Olof Olsson	Durovägen 42	806 28	Gävle
Ulf Olsson	Västerrönningen 20	805 97	Gävle
Björn Owe-Larsson	Årstavägen 104 nb	120 58	Årsta
Aage Pedersen	Vestre Alle 49	DK 9530	Støvring DANMARK
Anna Persson	Valla 1429	820 41	Färila
Stefan Persson	Pl 2271 Röste	821 94	Bollnäs
Tony Persson	Garvarvägen 32	827 30	Ljusdal
Åke Persson	Skolgatan 12	981 31	Kiruna
Bengt Pettersson	Trollsåsen 2920	830 44	Nälden
Christer Pålsson	Lorås 1734	830 70	Hammerdal
Barbro Risberg	Hagmarksgatan 44	813 33	Hofors
Sven Rosenkvist	Trödjevägen 54	805 96	Gävle
Sven Rune	Bergstig 6	805 98	Gävle
Torsten Röstlund	Gaddaborgsvägen 48	818 32	Valbo
Enar Sahlin	Box 3	430 63	Hindås
Margit Sandberg	Tallvägen 26C	826 34	Söderhamn
Hilding Sandenör	Brunnsgatan 84B	802 51	Gävle
Torgny Sandström	Flerångsvägen 28	814 92	Skutskär
Lars Sjölin	Vallarestigen 30	806 42	Gävle
Erik Skarp	Roslagsvägen 13	113 55	Stockholm
Lotta Skogh	Gävlevägen 55B	811 31	Sandviken
Eric Stefansson	Pl 9 Gåsholma	817 94	Norrundet
Lennart Stenberg	Fastlagsvägen 13	126 48	Hägersten
Bengt Stridh	Uddstigen 4	725 91	Västerås
Peter Ståhl	Majvägen 30	803 33	Gävle
Bengt Sundström	Korngränd 2	826 35	Söderhamn
Bo Svartholm	Önevägen 15	832 00	Frösön
Ulf Swahn	Prästgårdsallén 4B	804 29	Gävle
Bengt Sättlin	Trekanten 38	825 31	Iggesund

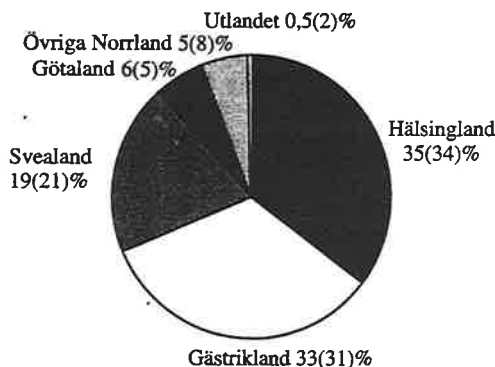
Kurt Söderblom	Granbovägen 7	810 40	Hedesunda
Tor Söderlund	Heidenstamsgatan 47	754 27	Uppsala
Jan Teodorsson	Storbovägen 3	682 33	Filipstad
Karin Tydrén	Sicksackvägen 39C	806 32	Gävle
Göran Törnqvist	Bredåker 4889	820 70	Bergsjö
Gunnar Uhlin	Skeppdalsvägen 67	824 51	Hudiksvall
Rosa Wallgren	Källparksgatan 2, 3tr	754 32	Uppsala
Kjell Wallin	Kubbovägen 4	805 92	Gävle
Jane Walter	Lidnersplan 6, 6 tr	112 53	Stockholm
Björn & Birgitta Wannberg	Ornvårvägen 7	756 52	Uppsala
Olof Wedin	Utnoravägen 31	805 97	Gävle
Göran Wendt	Högtorpsvägen 142 B	352 42	Växjö
Anna-Lena Wennerberg	Brunnsgatan 45	802 52	Gävle
Börje Wernersson	N. Källåsvägen 49	428 35	Källered
Rolf Westerlund	Myra 2286	820 40	Järvsö
Torbjörn Westermark	Ladugårdsvägen 5	183 38	Täby
Kent Westlund	Kallback 732	820 23	Bergvik
Carl Johan Wikström	Nora Skogsinstitut	840 73	Bispgården
Bengt Wilander	Thulegatan 23C	811 60	Sandviken
Rune Wretman	Korpvägen 49	802 64	Gävle
Ingrid Wäng	Hälsingegatan 12B	821 32	Bollnäs
Åke Ågren	Ringvägen 9E	826 50	Söderhamn
Gösta Åslund	Ludvigsbergsvägen 22B	852 34	Sundvall
Ing Marie Åström	PI 2515	835 92	Krokoms
Nils-Åke Öhlin	Länsmansvägen 33	818 31	Valbo
Edith Östlund	Sund 752	820 46	Ramsjö
Sune Östlund	Övre Backbergsvägen 10	812 93	Kungsgården

Värva din kompis
till GÄBS!

Biblioteket Botaniska Muséet	Ö. Vallgatan 18	223 61	Lund
Biblioteket Inst. för systematisk botanik	Box 541	751 21	Uppsala
Biblioteket Inst. för systematisk botanik	Carls Skottsbergs gata 22	413 19	Göteborg
Biologiska Mus. Västergötlands Bot. För	4:e Villagatan 6	502 44	Borås
Bollnäs kommunbibliotek	Västergatan 12	821 00	Bollnäs
Botaniska avd. Naturhistoriska riksmuseet	Biblioteket, Box 50007	104 05	Stockholm
Dalarnas Botaniska Sällskap	c/o Berndt Carrington, Hästbergsringen 18	791 36	Falun
Databanken för hotade arter	Box 7072	750 07	Uppsala
Domänverket Ljusdals Revir	Hantverkargatan 14 B	827 00	Ljusdal
Edsbyns bibliotek	Celsiusgatan 2	828 00	Edsbyn
Fältbiologerna Gävle-Dala	Femte Tvärgatan 20	802 84	Gävle
Föreningen Bohusläns flora	c/o Annica Andreasson, Patrenosterg. 28	414 67	Göteborg
Gotlands Botaniska Förening	c/o Larsson, Lummelundsvägen Pl. 4875	621 41	Visby
Göteborgs Universitetsbibl.	Svensktrycket Box 5096	402 22	Göteborg
Hofors bibliotek	Box 135	813 00	Hofors
Hudiksvalls bibliotek	Långgatan 2	824 00	Hudiksvall
Iggesunds skogsf. Modo Skog AB	Box 15	825 20	Iggesund
Jämtland-Härjedalens	Naturskyddsförbund, Box 595	831 27	Östersund
Korsnäs AB	Division Skog	801 81	Gävle
Kungliga Biblioteket	Box 5039	102 41	Stockholm
Linköpings Universitetsbibl.	Svensktrycket	581 83	Linköping
Ljusdals bibliotek	Box 700	827 00	Ljusdal
Ljusdalsbygden museum	Museivägen 5	827 30	Ljusdal
Lunds Universitetsbibliotek	Box 3	221 00	Lund
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Miljövärdshuset	801 70	Gävle
Miljökontoret	Box 36	801 02	Gävle
Naturrutan i Gefle Dagblad	Box 367	801 05	Gävle
Sandvikens folkbibliotek	Box 503	811 25	Sandviken
Stads- och länsbiblioteket i Gävle	Södra Strandgatan 6	802 22	Gävle
Stockholms Universitetsbibl.	Svensktrycket	106 91	Stockholm
Söderhamns stadsbibliotek	Köpmangatan 6	826 00	Söderhamn
Umeå Universitet	Avd. för ekologisk botanik	901 87	Umeå
Umeå Universitetsbibliotek	Box 1441	901 24	Umeå
Uppsala Universitetsbibliotek	Box 510	751 20	Uppsala
Värmlands Botaniska Förening	Stöpsjöhyttan	682 00	Filipstad
Västerbottens läns Botaniska Förening	Box 3098	903 03	Umeå

GÄBS:arnas hemvist

Följande statistik bygger på läget i september 1995 då det var 186 fullbetalande medlemmar, en ökning med 13 sedan ifjol. De 10 familjemedlemmarna, en minskning med 4, har i år fått en egen topplista. I figuren nedan anges inom parentes läget i augusti 1994.

Gävle toppar som vanligt 16-i-topp listan uppgjord efter våra medlemmars postadresser. Gävle, Söderhamn, Alfta, Skutskär och Valbo är årets "hot spots", medan Stockholm svarar för årets ras. Inom parentes anges eventuella förändringar i medlemsantalet sedan augusti 1994. BS.

			Familjemedlemstoppen (NY!)		
1.	Gävle	41 (+5)	1.	Gävle	2
2.	Hudiksvall	9 (-1)	2.	Arbrå	1
3.	Uppsala	8		Bollnäs	1
4.	Bollnäs	7		Hudiksvall	1
	Söderhamn	7 (+2)		Järvsö	1
6.	Järvsö	6		Ockelbo	1
7.	Alfta	5 (+2)		Uppsala	1
	Sandviken	5		Årsunda	1
9.	Arbrå	4 (-1)		Östersund	1
	Ljusdal	4			
	Skutskär	4 (+2)			
	Stockholm	4 (-2)			
13.	Delsbo	3			
	Ockelbo	3			
	Valbo	3 (+1)			
	Årsunda	3			

Värva Din kompis till GÄB

Värva Din kompis till GÄBS!

Råd till författare i VÄX

Vi i redaktionen är naturligtvis mycket tacksamma för alla manus vi får, oavsett om de är skrivna för hand, på skrivmaskin, på dator eller mera ortodext inhackade på stentavla.

🍏 *Manus på diskett* skickar du till Bengt Stridh, Uddstigen 4, 725 91 Västerås, 021/522 58, fax 021/13 41 00, e-mail: best@secrc.abb.se. **Bifoga alltid en utskrift av din artikel.**

🍏 *Manus i andra tillstånd* skickar du i god tid före manusstopp till Gunnar Nilsson, Vågskrivargatan 1A, 803 20 Gävle, 026/12 46 31 (fr.o.m. 1/12; Brunnsgatan 78, 802 51 Gävle, 026/65 36 01), för inskrivning till dator.

Vi är **mycket** tacksamma för alla illustrationer.

Till sist en vädjan: Kom ihåg att hålla tiden för manusstopp!!!

Medverka i VÄX

Gläd dina medbotanister genom att skriva om växtfynd, exkursioner, ny litteratur, skicka in intressanta tidningsklipp etc!

Manusstopp

10 januari 1996

Innehåll

- 3 GÄBS höstmöte 15 oktober.
- 4 Paddfoten lever! *Birgitta Hellström.*
- 5 Fynd i Torsåker socken 1995. *Barbro Risberg.*
- 6 Fynd i Gästrikland 1995. *Peter Ståhl.*
- 6 Projekt Gästriklands flora kompendium.
- 6 Bergbräsma ny för Hälsingland. *Bengt Stridh.*
- 8 Några Hälsingefynd 1995. *Bengt Stridh.*
- 9 Saga och verklighet. *Gunnar Nilsson.*
- 10 Ryl efter Kubbovägen. *Birger Jonsson.*
- 12 Utbredningskartor. *Peter Ståhl.*
- 14 Forskningsresa i Naturvårdens Utmarker 1995. *Anders Delin.*
- 26 Lyckad luftlandsättning av asp. *Peter Ståhl.*
- 27 Mossor och rött gräs. *Barbro Risberg.*
- 28 GPS - för Norrlandsbotanisten!? *Bengt Stridh.*
- 29 Något om en redaktörs vedermödor. *Bengt Stridh.*
- 30 Svenska botaniska föreningar. *Bengt Stridh.*
- 31 Blomprat.
- 35 The surf is up folks. *Nätsurfar'n.*
- 37 WWW Sites of Interest to Botanists.
- 39 Rättelser.
- 39 Ängsklint var svartklint.
- 40 Medlemsregister.
- 46 GÄBS:arnas hemvist.